

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Stała Ogólnopolska Konferencja Współpracy Międzynarodowej Samorządów

*Współpraca międzynarodowa samorządów
a priorytety polskiej polityki zagranicznej*

Redakcja:

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu
Niepodległości 18
61-713 Poznań

Wydawnictwo:

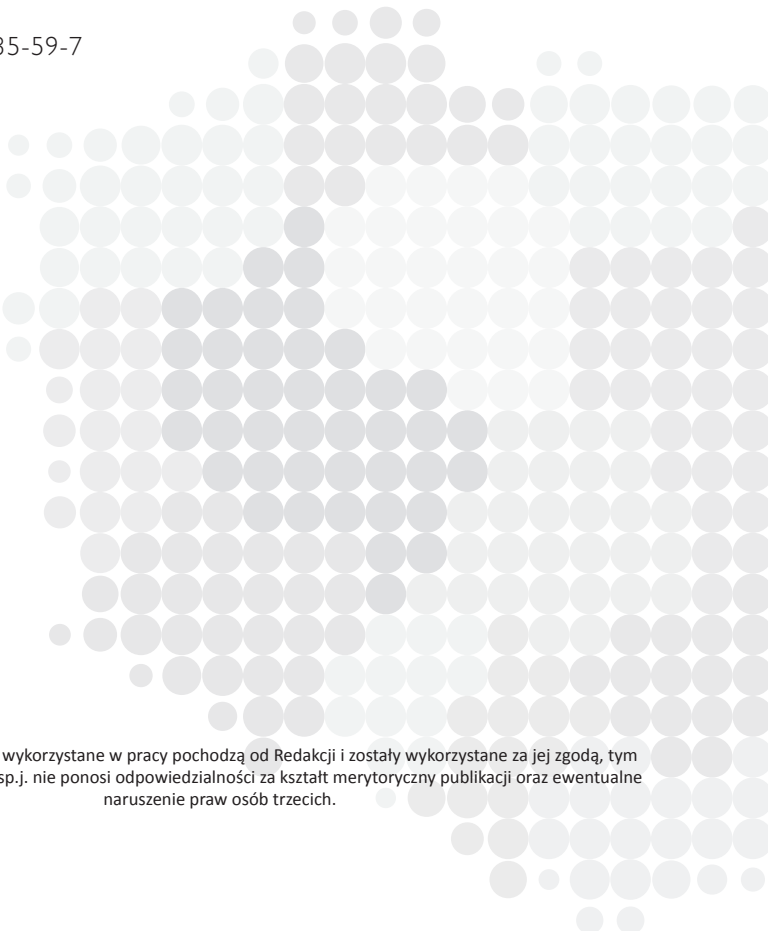
www.libro.poznan.pl

Rok wydania:

2013

Nakład:

300

ISBN 978-83-60035-59-7

Wszelkie materiały i treści wykorzystane w pracy pochodzą od Redakcji i zostały wykorzystane za jej zgodą, tym samym LIBRO W. Adamski sp.j. nie ponosi odpowiedzialności za kształt merytoryczny publikacji oraz ewentualne naruszenie praw osób trzecich.

STAŁA OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA
WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ SAMORZĄDÓW

Pierwsze posiedzenie w Poznaniu, 15 listopada 2012 r.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA SAMORZĄDÓW
A PRIORYTETY POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Materiały pokonferencyjne

Poznań 2013 r.

Marek Woźniak	Marszałek Województwa Wielkopolskiego
Jerzy Pomianowski	Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP
Bronisław Marciniak	Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

PRIORYTETY POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ A AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA SAMORZĄDÓW

Beata Wojna	W poszukiwaniu synergii pomiędzy polską polityką zagraniczną a aktywnością międzynarodową samorządów
Janusz Sepiół	Priorytety polskiej polityki zagranicznej a aktywność międzynarodowa samorządów
Michał Safianik	Wymiar samorządowy i obywatelski polskiej polityki zagranicznej
Michał Kulesza	Wspomnienie

WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA WOJEWÓDZTW - SZANSE I WYZWANIA NA PRZYSZŁOŚĆ

Zbigniew Czachór	Współpraca międzynarodowa polskich regionów na przykładzie Województwa Wielkopolskiego
Elżbieta Polak	Rola i znaczenie współpracy międzyregionalnej dla europejskiej polityki wschodniej. Analiza współpracy Województwa Lubuskiego z partnerami z Republiki Białoruś, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej i Ukrainy
Janusz Styczek	Współpraca międzynarodowa województw - szanse i wyzwania na przyszłość
Leszek Świętalski	Wielokierunkowość współpracy międzynarodowej samorządów, w szczególności województw

MIĘDZYNARODOWE INICJATYWY SAMORZĄDÓW: KATALOG/FORUM DOBRYCH PRAKTYK

Krystyna Wróblewska	Międzynarodowa współpraca sieciowa Województwa Pomorskiego.
Janusz Gromek	Międzynarodowa Współpraca Gminy Miasto Kołobrzeg – priorytety, cele i kierunki działań
Wioletta Sokół	Trzeci sektor – ważny partner we współpracy międzyregionalnej. Konkurs ofert realizowany przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
Sylwia Pędzińska	Międzynarodowa współpraca samorządów realizujących wspólne projekty dofinansowywane ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenbugia 2007-2013

Marek Woźniak
Marszałek
Województwa Wielkopolskiego

Szanowni Państwo,

Współpracę międzynarodową prowadzi większość polskich samorządów. Dotyczy ona niemal wszystkich dziedzin życia społecznego i jest bardzo ważnym forum wymiany doświadczeń oraz prezentowania i korzystania z dobrych praktyk. Nową jakość współpraca międzynarodowa zyskała po akcesji Polski do Unii Europejskiej, w której jest ona ważnym czynnikiem zbliżania społeczeństw, przelamywania stereotypów i budowania konkurencyjności Wspólnoty. W trakcie tej współpracy rodzi się jednak wiele pytań i wątpliwości, dotyczących zarówno najbardziej skutecznych metod działania, jak również zgodności lokalnych inicjatyw z priorytetami polskiej polityki zagranicznej. Dlatego Samorząd Województwa Wielkopolskiego, dla którego współpraca międzynarodowa jest istotnym warunkiem osiągnięcia celów strategii regionu, zainicjował powołanie Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów – jako forum wymiany doświadczeń i wypracowywania wspólnego stanowiska wszystkich zainteresowanych. Pierwsze posiedzenie tego gremium odbyło się 15 listopada 2012 roku, podczas konferencji, zorganizowanej w Poznaniu pt. „Współpraca międzynarodowa samorządów a priorytety polskiej polityki zagranicznej”.

Spotkanie odbyło się w ramach programu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, pod nazwą „Wsparcie obywatelskiego i samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej 2012” Wydarzenie objęte zostało patronatem Ministra

Administracji i Cyfryzacji Michała Boniego. Liczny udział w konferencji przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych, samorządów regionalnych i lokalnych, naukowców i organizacji pozarządowych, pozwolił na rzeczową i otwartą dyskusję, której zapisy i tezy prezentuje między innymi niniejsza publikacja.

Z zakresem dyskusji, podjętej na konferencji w Poznaniu, korespondują między innymi słowa Ministra Michała Boniego, patrona poznańskiej konferencji, wskazujące, że budowanie polityki zagranicznej w oparciu o samorząd obywateli, jest wzmocnieniem kapitału społecznego oraz wystąpienie Ministra Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego, podczas konferencji 20 kwietnia 2012 roku, inaugurującej dyskusję o samorządowym i obywatelskim wymiarze polskiej polityki zagranicznej, w którym podkreślił między innymi, iż „Setki oddolnych inicjatyw obywatelskich i samorządowych przyczyniło się w ostatnich latach do tego, że Polska jest uznawana za poważnego i konstruktywnego członka rodziny europejskiej”.

We współczesnym świecie zmienia się pojęcie granic i bezpieczeństwa państwowego. Zmienia się również podejście do tradycyjnej definicji dyplomacji. Politykę zagraniczną trzeba pojmować szerzej niż stosunki między państwami, realizowane za pomocą służby dyplomatycznej. Kontakty i inicjatywy na poziomie społeczeństw, jednostek samorządu i organizacji społecznych tworzą ważną wartość dodaną działań na poziomie państwa.

Współpraca samorządowa i obywatelska jest skutecznym narzędziem w przewyżczeniu podziałów historycznych, elementem integrującym oraz wspierającym budowanie pozytywnego wizerunku państwa za granicą. Odgrywa również istotną rolę w umacnianiu Europy zrównoważonego rozwoju, Europy solidarnej i bezpiecznej. To na tym poziomie polityczne priorytety znajdują swój praktyczny wymiar i konkretyzują się w działaniach. Europa XXI wieku, to Europa szybkich zmian wymagających równie szybkich, często niekonwencjonalnych reakcji. A takie najlepiej realizowane są między współpracującymi ze sobą na co dzień ludźmi.

Uznając niezaprzeczalną wartość inicjatywy MSZ RP, dotyczącej rozwoju samorządowego i obywatelskiego wymiaru polskiej polityki zagranicznej, Samorząd Województwa Wielkopolskiego zamierza w sposób czynny włączyć się w budowanie mechanizmów dialogu i porozumienia oraz kształtowanie modelu współpracy pomiędzy MSZ RP a samorządami.

Wielkopolska proponuje powołanie Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów jako platformy dialogu i wymiany najlepszych praktyk wzmacniających obywatelski i samorządowy wymiar polskiej po-

lityki zagranicznej. Konferencja miałaby przybrać charakter cykliczny, stanowiąc istotny instrument wymiany idei oraz najlepszych rozwiązań praktycznych dotyczących współpracy międzynarodowej, na szczeblu regionalnym i lokalnym, zarówno pomiędzy przedstawicielami samorządów, jak i administracji rządowej.

Intencją naszą jest wypracowanie formuły i zakresu działania tego gremium w trakcie dwóch pierwszych posiedzeń konferencji, których organizację zaplanowaliśmy na rok 2012 i 2013. Następnie, funkcję gospodarza - zdefiniowanej i sprawnie funkcjonującej platformy dialogu- chcielibyśmy przekazać kolejnym przedstawicielom środowisk samorządowych, zarówno z grona jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, jak i korporacji samorządowych.

Proponujemy, aby każde z kolejnych posiedzeń skupiało się na wybranym zagadnieniu, wybranym w oparciu o priorytet geograficzny, bądź kryterium problemowe. Drugie posiedzenie, zaplanowane na rok 2013, Wielkopolska chciałaby poświęcić współpracy samorządowej z partnerami z obszaru objętego inicjatywą Partnerstwa Wschodniego UE.

Jestem głęboko przekonany, że Stała Ogólnopolska Konferencja Współpracy Międzynarodowej Samorządów ma szansę stać się skutecznym narzędziem w poszukiwaniu rozwiązań dla szeregu kwestii.

Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, których miałem zaszczyt gościć w Poznaniu 15 listopada 2012 r., podkreślali zgodnie wagę synergii działań władz centralnych oraz samorządów regionalnych i lokalnych, aby móc w pełni wykorzystać potencjał współpracy i dotychczasowych doświadczeń.

Wskazywano jednak na konieczność dopracowania mechanizmów współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego oraz Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP - w szczególności, w zakresie usprawnienia systemu przepływu informacji między współpracującymi stronami, zarówno w czasie działań w kraju, jak i poza jego granicami oraz wypracowania definicji pojęcia „inicjatywa zagraniczna” spełniającej wymogi związane z wiodącą rolą Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w tworzeniu i prowadzeniu polskiej polityki zagranicznej, umożliwiającej prowadzenie współpracy międzynarodowej przez samorządy.

Udział w konferencji ponad 150 przedstawicieli organów państwa szczebla centralnego, jednostek terytorialnych szczebla lokalnego i regionalnego, euroregionów, korporacji samorządowych, organizacji pozarządowych i środowisk naukowych w pierwszym posiedzeniu Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów stał się dla

nas budującym dowodem na to, że powołanie podobnej platformy dialogu jest potrzebne, a jej dalszy rozwój konieczny.

Składam wyrazy serdecznych podziękowań dla wszystkich, którzy poprzez udział w panelach, ogólnej dyskusji i swoją obecność włączyli się w prace pierwszego posiedzenia Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów.

Mam nadzieję, iż niniejsza publikacja stanie się inspiracją do dalszych przemyśleń, a nade wszystko działań, na rzecz udoskonalania samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej. Ci którzy nie mogli się włączyć w nasze prace, znajdą tutaj syntetyczną relację z przebiegu pierwszego posiedzenia oraz – jestem przekonany – argumenty by wziąć udział w kolejnych posiedzeniach Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów w Polsce.

Jerzy Pomianowski
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

*Priorytety polskiej polityki zagranicznej,
a aktywność międzynarodowa samorządów*

Szanowni Państwo,

Wymiar obywatelski i samorządowy polskiej polityki zagranicznej to stosunkowo nowy termin, ale nie nowy temat. Myślę, że możemy wspólnie wyrazić ogromne zadowolenie, że tak szybko i w tak jednoznaczny sposób intencja Ministerstwa Spraw Zagranicznych została podchwycona i zrozumiana przez partnerów samorządowych. Jadąc do Państwa i korzystając z nowoczesnych technologii umieściłem na Twitterze wpis o treści: „Debata z samorządami o polityce zagranicznej. Dyplomacja klasyczna i samorządowa – razem dla polskiej racji stanu”. Myślę, że właśnie tak – w tych słowach – można zdefiniować, co chcemy robić i osiągnąć poprzez aktywizację współpracy pomiędzy Ministerstwem Spraw Zagranicznych a samorządami i obywatelami. Razem dla polskiej racji stanu, gdyż zarówno decentralizacja debaty publicznej o polityce zagranicznej, jak i decentralizacja realizacji jej zadań to zjawisko postępujące we wszystkich demokracjach, także i w Polsce. Im prędzej sobie z tego zdamy sprawę, tym lepiej wykorzystamy ten ogromny potencjał, który kryje się w Państwa pracy, tym lepiej także dla dyplomacji i dla polskiej racji stanu oraz tym lepsze rezultaty będziemy osiągać, jako państwo, naród, czy społeczności lokalne.

Priorytety polskiej polityki zagranicznej to zadanie Rządu, to zadanie Ministra Spraw Za-

granicznych, który corocznie prezentuje je na forum parlamentu. O nich opowiem szerzej w drugiej części mojego wystąpienia, również po to, by wykorzystać tę okazję, by jeszcze raz opowiedzieć Państwu w skrócie o najważniejszych elementach polskiej racji stanu.

Chciałbym również powiedzieć, że ten nowy mechanizm wsparcia wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej, wyposażony w środki budżetowe, jest skierowany przede wszystkim do Państwa, do działań wewnątrz grup i instytucji samorządowych. Podkreślam ten fakt dlatego, że istnieją różne inne instrumenty finansowe, które służą wsparciu aktywności międzynarodowej samorządów. Posiadamy instrument wsparcia współpracy rozwojowej, gdzie przykładowo cała Polska Wschodnia w sposób znakomity korzysta z tego instrumentu, nawiązując różne formy współpracy z samorządami Ukrainy, Białorusi, Mołdawii, Gruzji i wielu innych państw Partnerstwa Wschodniego. To są dosyć duże środki finansowe, o które instytucje samorządowe aplikują, realizując projekty wymian studyjnych, szkoleń, dzieląc się doświadczeniem i wiele innych, bardzo interesujących programów wzajemnego wspierania partnerów współpracy z tamtego regionu. Z kolei, w ramach Unii Europejskiej funkcjonuje

mechanizm współpracy międzyregionalnej, ze sporymi alokacjami środków finansowych.

To, gdzie odczuwaliliśmy największe braki – i jest to wynik moich konsultacji z samorządami i instytucjami społeczeństwa obywatelskiego – to brak środków na pogłębioną debatę i lepszą synergię współpracy pomiędzy Ministerstwem Spraw Zagranicznych a samorządami oraz pomiędzy samymi samorządami. Priorytety tej współpracy mają być wynikiem naszej wspólnej debaty, być może wynikiem mechanizmu, który dziś ustanawiamy w Poznaniu, czyli stałej konferencji debatującej nad współpracą i aktywnością międzynarodową samorządów. A zatem tak definiując instrument, który w naszej biurokratycznej terminologii nazwaliśmy wymiarem samorządowym i obywatelskim polskiej polityki zagranicznej, otworzymy debatę i zastanówmy się, czy o jakieś dodatkowe kwestie nie należałoby rozszerzyć zakresu działania tego instrumentu. Mówimy tu przede wszystkim o wzmocnieniu naszej wewnętrznej współpracy, wzmocnieniu i zdecentralizowaniu debaty, czyli dostarczaniu jak najwięcej informacji z centrum do regionów i w przeciwnym kierunku, po to, by budować efekt synergii i tym samym różnicować także oczekiwania wobec polityki zagranicznej, zgodnie z interesami poszczególnych regionów.

Wykład na temat tego, jak wyobrażamy sobie mechanizm tej współpracy, został już zacytowany przez Pana Marszałka Marka Woźniaka i miał miejsce w kwietniu 2012 r. podczas konferencji w Warszawie, inaugurującej wymiar samorządowy i obywatelski polskiej polityki zagranicznej. Minister Radosław Sikorski zwrócił wówczas uwagę zarówno na priorytety, jak i na oferowane przez mechanizm

instrumenty. Dzisiaj pracujemy już nad szczegółami, a sama treść konferencji i towarzyszącej jej debaty, zostały zawarte w publikacji pokonferencyjnej, która – mam nadzieję – do Państwa dotarła.

Szanowni Państwo,

Pozwólcie Państwo, że powrócę do priorytetów polskiej polityki zagranicznej. Bez wątpienia w naszej wizji centralne miejsce zajmuje Europa. Jesteśmy państwem członkowskim Unii Europejskiej i chcemy podtrzymywać filozofię, która brzmi: „więcej Europy”. Obecność w strukturach europejskich postrzegamy jako polską rację stanu. Dlatego też Polska będzie chronić zdobycze integracji i opowiadać się za pogłębieniem jednolitego rynku i dalszą liberalizacją usług. Pozostajemy także obrońcą metody wspólnotowej, a silna pozycja instytucji unijnych to dla nas gwarancja solidarności i sprawiedliwego traktowania interesów wszystkich państw członkowskich. W ubiegłym roku przewodniczyliśmy pracom Rady Unii Europejskiej, w tym roku przewodniczymy pracom Grupy Wyszehradzkiej. Traktujemy ją priorytetowo, szczególnie doceniając wagę współpracy regionalnej. Sukcesy polskiej prezydencji w Grupie Wyszehradzkiej utrwalają wizerunek Polski, jako lidera regionu, pozwalają nam budować koalicję przyjaciół polityki spójności oraz zwolenników większego budżetu UE. Z Czechami, Słowacją i Węgrami łączy nas wspólnota dziejów i bieżących interesów, wśród których należy wymienić chociażby politykę klimatyczną, czy bezpieczeństwo energetyczne.

W tym samym czasie promujemy pozytywną agendę wobec państw Partnerstwa Wschodniego. Szczególna rola przypada tu

samorządom, nie tylko tym sąsiadującym najbliżej z państwami Partnerstwa Wschodniego, ale wszystkich regionów, z uwagi na interesujące propozycje współpracy z Państwa strony, które mogą przekonać partnerów z Ukrainy, Mołdawii, Gruzji, czy Białorusi do drogi europejskiej, pokazując jak wiele Polska osiągnęła dzięki umiejętnemu korzystaniu z dorobku europejskiego. Ten proeuropejski kurs, zarówno Ukrainy, jak i wszystkich państw Partnerstwa Wschodniego, pozostaje dla nas absolutnie kardynalnym zadaniem i polską racją stanu. Każde zejście państw Partnerstwa Wschodniego z tego kursu potencjalnie oznacza powiększenie szarej strefy i obszaru niestabilności, rozwijającego się gospodarczo w nieokreślonym kierunku, a zatem potencjalnie trudnego sąsiedztwa. Przekonujemy więc stale naszych partnerów z Unii, że stabilność Europy Wschodniej leży w interesie wszystkich. Mamy tutaj również osiągnięcia w skutecznym wykorzystywaniu dostępnych instrumentów, jakie oferuje Unia, w przypadku stosowania praktyk dyskryminacyjnych. Przykładowo wymienić można niedawny sukces w arbitrażu z Gazpromem.

Jeśli chodzi o Ukrainę, to pomimo trudnej sytuacji wierzymy, że będzie zdolna utrzymać proeuropejski kurs. Dążymy wytrwale do tego, by podpisała umowę stowarzyszeniową i umowę o pogłębionej strefie wolnego handlu z UE.

Społeczeństwo białoruskie cały czas walczy o prawo do głosu. Jest to dla nas bardzo ważny sąsiad, którego przyszłość traktujemy w sposób niezwykle emocjonalny i dla nas bliski. Dlatego też staramy się na wszystkich forach i we wszystkich obszarach rozmawiać

ze społeczeństwem białoruskim, zarówno z tymi osobami, które są bezpośrednio zaangażowane w walkę o prawa człowieka i demokrację, ale także i tymi, którzy stoją nieco z boku, nie angażując się, natomiast chcieliby się dowiedzieć czegoś więcej o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i o funkcjonowaniu Polski w UE. Te kontakty są niezwykle cenne, gdyż budują nową świadomość. Również budują potencjalną aktywność, nie tylko w obszarze polityki, ale także na rzecz modernizacji Białorusi. Bez względu bowiem na to, jak długo obecny reżim będzie rządził na Białorusi, w pewnym momencie ten kraj będzie musiał przejść transformację i będzie potrzebował elit niezbędnych do jej przeprowadzenia.

Agenda demokratyzacyjna jest niezwykle mocno zakorzeniona w polskiej polityce zagranicznej. Polska była inicjatorem Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji, nowego instrumentu który nie dalej jak dwa dni temu zaczął uzyskiwać bardzo realne formy; w tej chwili łączne wpłaty na Fundusz, który zacznie działać w 2013 r., wynoszą prawie 16 mln EUR. A zatem dysponujemy nowym mechanizmem, nowym instrumentem działania, który powstał z inicjatywy Polski i który - będąc dorobkiem polskiej prezydencji w Radzie EU - jest także ze wszech miar instytucją europejską.

Koncentrujemy się oczywiście na Europie, ale mamy ambicje szersze - globalne. Wykorzystujemy narzędzia unijne, ale również współpracę dwustronną z partnerami strategicznymi - Stanami Zjednoczonymi, Brazylią, Indiami, Japonią, czy Chinami. By podać konkretny przykład - 22 kwietnia 2013 r. odbędzie się, zapowiedziane jeszcze podczas wizyty Pana Prezydenta

Bronisława Komorowskiego w Chinach, Forum Regionów Polska-Chiny, do udziału w którym wszystkich Państwa zachęcam. Forum nie jest organizowane przez MSZ, ale przez marszałków województw pomorskiego i wielkopolskiego. Ze strony chińskiej uczestniczyć w nim będzie kilkusetosobowa delegacja. Forum uznajemy za bardzo ciekawą inicjatywę, tworzącą nowy kanał komunikacji, zarówno dla biznesu i przedsiębiorców lokalnych, jak i bezpośrednio dla Państwa, z partnerami chińskimi w poszczególnych regionach. Chińskie regiony są dwukrotnie większe niż Polska, posiadają ogromny potencjał, nie tylko ludnościowy, ale przede wszystkim jeśli chodzi o PKB. A zatem jest to także ogromny potencjał współpracy, który poprzez właściwą instytucjonalizację może nadać nową dynamikę współpracy pomiędzy Polską i Chinami. Gorąco Państwa zachęcam do wykorzystania tego mechanizmu. Po stronie chińskiej wiemy jak ważnym elementem współpracy jest czynnik polityczny, a władze lokalne mają w Chinach coraz większą samodzielność, podejmując decyzje w skali, która powinna być atrakcyjna dla polskich przedsiębiorców. Innym przykładem interesującego rozwoju współpracy jest seminarium dla władz samorządowych, organizowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Polsko-Japoński Komitet Gospodarczy w dniu 5 grudnia br., omawiające praktyczne elementy współpracy z inwestorami japońskimi. Równie serdecznie zapraszam na to seminarium do Warszawy. To są przykłady bardzo wielu aktywności, które w sposób cząstkowy odwołują się do generalnego priorytetu ekspansji, także pozaeuropejskiej, w której współpraca z partnerami samorządowymi w państwach partnerskich może mieć ogromne znaczenie. Podobne aktywności planujemy z Brazylią, Ukrainą, czy Rosją.

Jak wspominałem, realizacja priorytetów zależy od samorządów. Wiele zadań klasycznej dyplomacji przenosi się na poziom samorządowy, szczególnie w wymiarze dyplomacji publicznej i kontaktów międzyludzkich. Jakkolwiek są to rzeczy oczywiste, to dopiero wówczas stają się wartością dodaną, kiedy w sposób mądry i rzetelny są koordynowane, nie z centrum, ale pomiędzy, kiedy kilka samorządów jest w stanie podejmować jednocześnie działania, zarówno w sytuacji, kiedy współpracują z partnerem zewnętrznym, jak i kiedy goszczą wizyty zaprzyjaźnionych samorządów w Polsce. Forum Regionów Polska-Chiny będzie próbowało realizować taką zasadę – centralne wydarzenia odbędą się w Gdańsku, ale następnie partnerskie delegacje chińskie udadzą się do regionów, by kontynuować rozmowy w wymiarze regionalnym. Myślę, że dzięki temu osiągniemy efekt synergii – na forum ogólnym będziemy debatować o sprawach ważnych dla wszystkich, a istotne szczegóły zostaną już omówione na poziomie regionalnym.

Szukajmy zatem takich rozwiązań, które z jednej strony poprawią koordynację pomiędzy Ministerstwem Spraw Zagranicznych a regionami, a z drugiej współpracę horyzontalną między samymi samorządami. Tym mechanizmem jest Państwa Konferencja, która bez wątpienia wniesie wartość dodaną do dotychczas istniejących mechanizmów, poprzez większą koordynację współpracy między samorządami.

Dziękuję zatem z tego miejsca, za tak cenną inicjatywę i pragnę wyrazić nadzieję, że Konferencja stanie się stałym forum debaty o współpracy międzynarodowej samorządów.

Prof. dr hab. Bronisław Marciniak Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Szanowni Państwo!

Jako Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu mam wielką przyjemność powitać w naszych progach wszystkich znamienitych gości i prelegentów przybyłych na pierwsze posiedzenie Stalej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów pt. „Współpraca międzynarodowa samorządów a priorytety polskiej polityki zagranicznej”.

Cieszę się, że Poznań oraz nasza uczelnia gości osoby odpowiedzialne za tworzenie priorytetów polskiej polityki zagranicznej oraz za realizację jej samorządowego wymiaru: przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, parlamentarzystów oraz działacze pozarządowych, wspomagających współpracę międzynarodową samorządów.

Rozwój współpracy międzynarodowej samorządu terytorialnego jest z jednej strony znakiem postępującej decentralizacji państw i rozwoju procesu integracji w Europie, z drugiej zaś rezultatem naturalnej potrzeby współdziałania ze środowiskiem międzynarodowym.

Współpraca międzynarodowa samorządów często jest nazywana formą dyplomacji oddolnej. Dzięki zaangażowaniu się we współpracę mieszkańców jednostek samorządu terytorialnego z różnych krajów stosunki między narodami nie odbywają się na poziomie rządów, najwyższych przedstawicieli państwa czy organizacji międzynarodowych, ale na poziomie społeczności lokalnych. Taka forma kooperacji prowadzi do lepszego poznania oraz zbliżenia się społeczeństw państw, a dzięki wymianie doświadczeń na polu różnych dziedzin przyczynia się do usprawnień chociażby w zakresie gospodarki lokalnej.

Dlatego niezwykle istotna i interesująca jest problematyka podejmowana na dzisiejszym spotkaniu, a forma wymiany dobrych praktyk zapewne wzmocni obywatelski i samorządowy wymiar polskiej polityki zagranicznej. Uniwersytet, jako jeden z głównych czynników rozwoju miasta i regionu niewątpliwie wpisuje się swoją działalnością w rozwój współpracy międzynarodowej. Mówi o tym chociażby przyjęta Strategia Internacjonalizacji UAM: "...The entire community of Adam Mickiewicz University in Poznan, including its senior officers, realizes that in the reality of a global village, internationalization is not an activity, that needs to be consciously pursued, but it is a fact of academic life and the challenge that we are facing on a daily basis. We recognized this challenge and put in effect a series of steps with the aim of increasing the international perception of the university in all of its major areas: research, teaching and mobility and relations to the local and global communities..."

Szanowni Państwo,

Wyrażając swoją ogromną radość z faktu, iż gospodarzem konferencji jest Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dziękuję jej organizatorom. Jestem przekonany, że ich ambitne założenia będą w pełni zrealizowane, czego z całego serca życzę. Organizatorom i wszystkim uczestnikom konferencji życzę twórczych dyskusji, inspirującej wymiany myśli i doświadczeń, które będzie można skutecznie wykorzystać w praktyce. Życzę również przyjemnego czasu spędzonego w naszym mieście i na naszej Uczelni.

PANEL I

PRIORYTETY POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ
A AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA SAMORZĄDÓW

dr Beata Wojna
Zastępca Dyrektora
Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

W poszukiwaniu synergii pomiędzy polską polityką zagraniczną a aktywnością międzynarodową samorządów

Wizyty zagraniczne, podpisywanie umów międzynarodowych, członkostwo w stowarzyszeniach i organizacjach międzynarodowych, współpraca z podmiotami zagranicznymi to działania, które tradycyjnie związane są z polityką zagraniczną państwa i jako takie odzwierciedlają jego wyłączność w tym zakresie. Obecnie są one podejmowane bardzo często przez samorządy, które przekształcają się w coraz aktywniejszych uczestników stosunków międzynarodowych. Czy oznacza to, że jednostki władzy terytorialnej stają się stopniowo rywalami państwa i władzy centralnej, która we współczesnym systemie międzynarodowym zdaje się tracić swoją uprzywilejowaną pozycję? A może właśnie dzięki swej aktywności i koncentracji na potrzebach społeczności lokalnych samorządy mogą lepiej wykorzystywać możliwości jakie oferują współczesne stosunki międzynarodowe, wspierając realizację priorytetów polityki zagranicznej państwa? Od odpowiedzi jaką urzędy centralne, w tym szczególnie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, i samorządy udzielą na powyższe pytania będzie zależał dalszy rozwój międzynarodowej działalności polskich samorządów. Samorządy mogą bowiem być wartościowym partnerem władzy centralnej w zakresie polityki zagranicznej i aktywnie wspierać realizację priorytetów tejże polityki bądź też stać się pasywnym obserwatorem rzeczywistości międzynarodowej, sparaliżowanym przez biurokrację i brak właściwej wizji.

„Myśl globalnie, działaj lokalnie”. Aktywność samorządów na scenie międzynarodowej jest konsekwencją dynamicznych zmian w stosunkach międzynarodowych, które następują od wielu lat w miarę pogłębiania się integracji regionalnej, współzależności i globalizacji. Rosnąca w ostatnich dziesięcioleciach współzależność doprowadziła do zacierania się granic pomiędzy sprawami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Równocześnie uświadomiliśmy sobie, że rozwiązanie istniejących problemów globalnych, które wykraczają poza granice państwa, wymaga aktywności państwa i jego władz centralnych, współpracy ponadnarodowej jak i działań regionalnych i lokalnych, gdzie zaangażowanie samorządów jest niezbędne. Hasło „think globally, act locally”, które pojawiło się w 1992 r. w czasie odbywającej się w Rio de Janeiro konferencji Narodów Zjednoczonych na temat ochrony środowiska i rozwoju, i zostało upowszechnione przez Międzynarodową Radę na Rzecz Lokalnych Inicjatyw Środowiskowych

(ICLEI), w pełni odzwierciedla miejsce jakie zajmuje szczebel samorządowy w rozwiązywaniu problemów globalnych. Istotny wpływ na aktywizację międzynarodową samorządów odegrała także Unia Europejska. Proces integracji zachodzący na kontynencie europejskim wyzwolił sily drzemące w samorządach m.in. dzięki polityce spójności, możliwości reprezentowania interesów regionalnych i lokalnych w instytucjach unijnych oraz szeregu inicjatyw promujących współpracę transgraniczną i regionalną.

Ewolucja aktywności międzynarodowej polskich samorządów.

Tendencja do rosnącej aktywności międzynarodowych władz terytorialnych, widoczna od wielu lat w państwach Europy Zachodniej, jest w coraz większym stopniu obecna w polskiej rzeczywistości samorządowej. Punktem wyjścia analizy jest tutaj bez wątpienia transformacja demokratyczna. Wraz ze zmianami, które następowały w Polsce od początku lat 90. XX wieku, postępował proces „otwierania się” samorządów na współpracę międzynarodową oraz uczenia się tejsze współpracy. Etap ten jako rezultat przyniósł szereg często ogólnikowych umów o partnerstwie podpisywanych przede wszystkim z samorządami z państw sąsiednich i Europy Zachodniej, ale także pierwsze doświadczenia współpracy projektowej w ramach funduszu PHARE.

W latach 90. udało się również wypracować ramy prawne międzynarodowej współpracy samorządowej. Konstytucja RP w artykule 172 przyznała samorządom „prawo do przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw”. Zapis ten odpowiada zresztą postanowieniom art. 10 ust. 2 i 3 Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego.

Szczegółowo aktywność międzynarodowa samorządów uregulowała ustawa z dnia 15 września 2000 r. o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych.

Ważnym punktem w historii międzynarodowej aktywności samorządów jest integracja Polski w UE. Przedstawiciele polskich władz terytorialnych uzyskali wówczas prawo do zasiadania w Komitecie Regionów, organie doradczym i opiniotwórczym, reprezentującym lokalne i regionalne samorządy w UE. Wraz z członkostwem pojawiły się także nowe możliwości współpracy z partnerami unijnymi, m.in. poprzez realizację wspólnych projektów w ramach polityki spójności, co zaowocowało intensyfikacją współpracy projektowej, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, a tym samym doskonaleniem własnych kadr oraz zbliżeniem społeczności lokalnych, szczególnie w przypadku współpracy transgranicznej.

Trudno jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie czy po ponad ośmiu latach członkostwa w UE przyszedł czas na redefinicję aktywności międzynarodowej polskich samorządów. Prawdopodobnie nie i uproszczeniem byłoby sądzić, że doszło do wyczerpania tych form międzynarodowej współpracy samorządów, które oferuje UE. Współpraca taka będzie nadal możliwa w kontekście negocjowanych obecnie wieloletnich ram finansowych 2014-2020. Równocześnie powstanie w 2006 r. instrumentu prawnego jakim jest Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) pozwala na tworzenie sformalizowanych grup współpracy przez podmioty publiczne z różnych państw członkowskich celem ułatwienia i wzmocnienia działań w zakresie współpracy transgranicznej, transnarodowej

i międzyregionalnej. Wydaje się jednak, że procedury biurokratyczne związane z przystąpieniem do EUWT lub jego utworzeniem, jakie wprowadziła Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej, skutecznie zniechęcają polskie samorządy do angażowania się w tego rodzaju współpracę. Do tej pory w żadnym z 31 istniejących ugrupowań nie uczestniczy polski podmiot.

W sytuacji zapoznania się z tym co najbliższe i nawiązania współpracy z partnerami z państw z Polską sąsiadującymi i z UE, samorządy w coraz większym stopniu dostrzegają możliwości - zwłaszcza gospodarcze - jakie oferuje współpraca z wschodzącymi mocarstwami (głównie Chinami i Indiami). Przykłady gmin, którym dzięki własnej aktywności udało się pozyskać ciekawych inwestorów z wschodzących mocarstw działają tutaj bez wątplenia zachęcająco. Jako ilustracja może posłużyć firma Uflex, indyjski producent folii do opakowań spożywczych, która zdecydowała się na budowę fabryki w wielkopolskiej Wrześni, zachęcona ofertą przedstawioną bezpośrednio przez Urząd Miasta i Gminy Wrześni. Społeczność lokalna zyskała dzięki temu 260 miejsc pracy.

Nowe kierunki aktywności międzynarodowej - często odległe, odmienne kulturowo, a politycznie nierzadko kontrowersyjne, chociaż poznawczo bardzo atrakcyjne - wiążą się z większymi wyzwaniem finansowymi, językowymi i kulturowymi. Inwestowanie samorządów w tego rodzaju współpracę jest ważne, ale nie powinno odbywać się kosztem zaniedbywania tradycyjnych partnerów z regionu i UE (Niemcy, partnerzy z Grupy Wyszehradzkiej, sąsiedzi na Wschodzie, samorządy państw bałtyckich), gdyż szansa na

realne rezultaty współpracy wykraczające poza sferę gospodarczą jest obciążona bardzo dużym ryzykiem niepowodzenia.

Polska polityka zagraniczna a aktywność międzynarodowa samorządów. W związku z rosnącą aktywnością międzynarodową samorządów, zjawiskiem bez wątpienia nowym w ostatnich latach jest coraz głośniejsze domaganie się przez te podmioty większego ich udziału w kształtowaniu polskiej polityki zagranicznej i lepszej współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. W stanowisku Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie współdziałania administracji rządowej oraz województw w zakresie inicjatyw współpracy międzynarodowej zwrócono uwagę iż, „wykonywanie zadań z zakresu współpracy międzynarodowej jest (...) nie tylko prawem województw, ale również obowiązkiem. Biorąc powyższe pod uwagę Konwent Marszałków Województw RP postuluje konieczność uzgadniania i konsultowania rządowych inicjatyw z zakresu współpracy międzynarodowej z samorządami województw, jako podmiotami bezpośrednio zobowiązanymi do realizacji tego typu zadań.” Zbyt daleko idący postulat? Prawdopodobnie nie, jeśli spojrzeć szerzej na zmiany zachodzące w stosunkach międzynarodowych - wspomnianą już rosnącą współzależność, globalizację i integrację regionalną - których rezultatem jest, z jednej strony, utrata przez władzę centralną kontroli nad wieloma przejawami działalności politycznej, gospodarczej i społecznej zachodzącymi na terytorium danego państwa, a z drugiej, redefinicja relacji pomiędzy władzą centralną i jednostkami samorządu terytorialnego.

Z perspektywy władzy centralnej rosnąca aktywność międzynarodowa jednostek samorządu terytorialnego może być postrzegana jako szkodliwa

dla spójności i integralności państwa, zwłaszcza jeśli wynika ona z motywów narodowych i służy podkreśleniu niezależności od władzy centralnej. I chociaż rzeczywiście znane są przypadki wykorzystywania działalności międzynarodowej właśnie w tym celu - Katalonia czy Kraj Basków w Hiszpanii to dwa przykłady ilustrujące, przynajmniej po części, to zjawisko - wydaje się, że w większości jednostki samorządu terytorialnego dążą przede wszystkim do dostosowania się do nowej rzeczywistości międzynarodowej, a jako uczestnicy współczesnego systemu międzynarodowego stają się przede wszystkim jednym z elementów wielopoziomowego zarządzania (multi-level governance). Nie musi to oznaczać zмирzchu państwa jako uprzywilejowanego uczestnika stosunków międzynarodowych. Państwo nadal decyduje bowiem o tym, jaką politykę zagraniczną prowadzić oraz jakie kompetencje przekazać organizacjom międzynarodowym czy też jednostkom samorządu terytorialnego.

Wobec rosnącej współzależności, globalizacji i integracji – a w konsekwencji utraty możliwości kontrolowania terytorium – wzrost znaczenia aktywności międzynarodowej samorządów może okazać się nawet korzystny dla władzy centralnej. Większe zaangażowanie na tym szczeblu oznacza bowiem powstanie nowej, bardzo skutecznej i bliskiej zainteresowanym, czyli obywatelom, formy zarządzania przestrzenią.

Jak budować synergie? Stworzenie najlepszych warunków dla rozwoju politycznego, gospodarczego i społecznego Polski, wykorzystując możliwości jakie oferuje środowisko międzynarodowe, to główne zadanie polskiej polityki zagranicznej, której realizacja pozostaje tradycyjnie domeną ministerstwa spraw zagranicznych jako instytucji odpowiedzialnej za utrzymywanie

stosunków Polski z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi, reprezentowanie i ochronę interesów Polski za granicą oraz koordynację polityki zagranicznej w kraju. Patrząc na rosnącą aktywność międzynarodową samorządów, celem MSZ powinno być wpracowanie takich mechanizmów współpracy, które pozwoliłyby na zwiększenie synergii pomiędzy priorytetami polskiej polityki zagranicznej a działalnością samorządów na scenie międzynarodowej.

Należałoby zapewnić stałą wymianę informacji pomiędzy MSZ i samorządami na temat priorytetów polskiej polityki zagranicznej oraz celów tejże polityki w odniesieniu do poszczególnych państw, regionów i organizacji międzynarodowych. Mając na uwadze to, że Ustawa o samorządzie województwa z 5 czerwca 1998 r. w art. 41 doprecyzowała, iż organem odpowiedzialnym za organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach jest zarząd województwa, warto byłoby organizować w miarę regularne spotkania szefów komórek odpowiedzialnych w urzędach marszałkowskich za współpracę międzynarodową z przedstawicielami MSZ, tak jak od lat proponuje Konwent Marszałków RP.

Przyjęte przez Radę Ministrów w marcu 2012 r. Priorytety Polskiej Polityki Zagranicznej na lata 2012-2014 pozwalają na dosyć jasną ocenę tego jak z perspektywy Ministerstwa Spraw Zagranicznych wyglądać będą główne obszary aktywności polskiej polityki zagranicznej w ciągu najbliższych lat. W bezpośrednich spotkaniach z przedstawicielami województwa należałoby jednak doprecyzować w jaki sposób szczebel samorządowy mógłby w praktyce zaangażować się w realizację poszczególnych priorytetów.

Warto byłoby także regularnie informować samorządy o nowych możliwościach aktywności międzynarodowej samorządów, pojawiających się jako konsekwencja polityki zagranicznej władz centralnych.

Analiza formalno-prawnych podstaw aktywności międzynarodowej samorządów wskazuje, że polskie uregulowania wymagają dopracowania lub przynajmniej reinterpretacji. Należałoby poważnie zastanowić się nad możliwością nowego spojrzenia na pojęcie „inicjatywy zagranicznej” i doprecyzować czy rzeczywiście „każde działanie z zamiarem podjęcia konkretnych zobowiązań poprzez podpisanie dokumentów o współpracy regionalnej (m.in. deklaracje, listy intencyjne, oświadczenia, porozumienia, umowy, protokoły z rozmów)” - bo tak szeroko jest obecnie interpretowana inicjatywa zagraniczna - wymaga formalnej zgody MSZ. W sytuacji rosnącej aktywności międzynarodowej samorządów odbiurokratyzowanie relacji pomiędzy MSZ i samorządami, a także zwiększenie ich możliwości szybkiego reagowania na bodźce międzynarodowe wydaje się koniecznością.

Potrzeba wiedzy o tym jakie są priorytety i działania polskiej polityki zagranicznej, ale także potrzeba wiedzy o zmieniającej się rzeczywistości międzynarodowej, to jeden z istotnych postulatów samorządowców, na który powinny odpowiedzieć instytucje centralne. Od kilku lat przedstawiciele samorządów, wraz z pracownikami urzędów państwowych szczebla centralnego, uczestniczą w Studium Polityki Zagranicznej, kursach protokołu dyplomatycznego i innych kursach z zakresu stosunków międzynarodowych organizowanych corocznie przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Celem tych szkoleń jest doskonalenie, a w wielu przypadkach, wprowadza-

nie urzędników nie zajmujących się profesjonalnie polityką zagraniczną, a w coraz większym stopniu mających kontakt z problematyką międzynarodową w swoim miejscu pracy, w tematykę stosunków międzynarodowych oraz polskiej polityki zagranicznej. Dodatkowo, nowe szkolenia z zakresu polskiej polityki zagranicznej i stosunków międzynarodowych planowane w PISM i przeznaczone specjalnie dla samorządowców, powinny zaspokoić rosnące zapotrzebowanie samorządów w tym zakresie.

Aktywność międzynarodowa samorządów nie jest zjawiskiem nowym, chociaż to wciąż nowy wymiar w polskiej polityce zagranicznej, która do tej pory w bardzo ograniczonym stopniu korzystała z potencjału drżemiącego w samorządach. W tym kontekście utworzenie w kwietniu 2012 r. stałego instrumentu wsparcia wymiaru obywatelskiego i samorządowego polskiej polityki zagranicznej, finansującego m.in. działania promujące aktywność międzynarodową samorządów, w tym pierwszą Stałą Ogólnopolską Konferencję Współpracy Międzynarodowej Samorządów, należy oceniać jako przejaw nowej dynamiki w relacjach MSZ z samorządami. Wyzwaniem dla obu stron jest obecnie zbudowanie mechanizmu regularnych kontaktów, usprawnienie przepływu informacji i dokumentów, a także odbiurokratyzowanie relacji. Należy przy tym pamiętać, że budowanie synergii to proces dwustronny: wymaga większego zaangażowania kadrowego i finansowego MSZ, ale także odpowiedzialności samorządów, które swoją aktywność międzynarodową powinny prowadzić w sposób przemyślany i racjonalny, w oparciu o realną ocenę ryzyka oraz kosztów i zysków społeczno-gospodarczych wynikających dla lokalnych społeczności z nawiązywania kontaktów z partnerami zagranicznymi, przy uwzględnieniu priorytetów polskiej polityki zagranicznej.

Prof. dr hab. Michał Kulesza
Redaktor Naczelny miesięcznika
„Samorząd Terytorialny”
doradca społeczny Prezydenta RP
Bronisława Komorowskiego ds. samorządu

Aktywnym uczestnikiem pierwszego posiedzenia Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów był prof. Michał Kulesza. Współautor reform administracyjnych z lat 90. poddał pod dyskusję pytanie „Na ile MSZ jest w stanie wesprzeć polskie samorządy w zakresie prowadzenia współpracy zagranicznej?”. Wskazał przy tym, iż w relacji MSZ-samorządy, oprócz szybkiego przepływu informacji, rzeczą podstawową jest wsparcie i współpraca merytoryczna. Podkreślił również, iż współpraca zagraniczna samorządów jest obszarem, który wymaga wsparcia oraz debaty w dniu dzisiejszym i nie można tego, niezwykle istotnego z punktu widzenia integracji europejskiej tematu, odkładać na później.

Trafne spostrzeżenia oraz cenne uwagi Pana Profesora istotnie wzbogaciły obrady panelu, inicjując także ważne dyskusje w kuluarach konferencji. Z tym większym żalem przyję-

liśmy informację, że w dalszej współpracy przy kształtowaniu pożądanego modelu samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej nie będzie możliwe skorzystanie z bezpośrednich ocen i rekomendacji Pana Profesora. Bogata spuścizna intelektualna z pewnością pozostanie jednak wartościowym źródłem inspiracji i wskazówek dla polskich samorządowców. Nie mając możliwości autoryzacji tekstu wystąpienia konferencyjnego, wspominamy życzliwą współpracę i udział Pana Profesora, Wielkiego Przyjaciela Samorządu, w zainauguowaniu Stałej Ogólnopolskiej Konferencji Współpracy Międzynarodowej Samorządów.

Janusz Sepiół
Senator RP
Przewodniczący Komisji Samorządu
Terytorialnego i Administracji Państwowej

*Priorytety polskiej polityki zagranicznej
a aktywność międzynarodowa samorządów*

Spoglądając wstecz można – jak sądzę – wydzielić trzy etapy międzynarodowej aktywności polskich samorządów, zwłaszcza samorządów regionalnych, które są mi najbliższe. Faza pierwsza to okres od 1990 r. do mniej więcej roku 2000, czyli do reformy regionalnej. Nazwałbym ją „okresem zakorzeniania”. Inicjatywy współpracy przychodziły wówczas z reguły z zewnątrz. Dominowały umowy partnerskie – bliźniacze (twinningowe). Ich tematem była najczęściej pomoc humanitarna, szkolenia dla biznesu i szkolenia dla samorządowców. Umowy były formułowane bardzo ogólnie – żeby nie powiedzieć ogólnikowo. Było ich wiele – np. dawne województwo krakowskie starało się wówczas zawrzeć umowy z co najmniej jednym regionem z każdego państwa Unii Europejskiej. Bardzo często owa współpraca finansowana była z zewnątrz. Działał brytyjski fundusz Know-How Fund, działała fundacja France – Pologne, pewne środki na współpracę przeznaczało duńskie ministerstwo środowiska. Uważam tę fazę kooperacji regionalnej za zamkniętą. Zamkniętą po pierwsze dlatego, że tematy takie, jak np. pomoc humanitarna stały się bezprzedmiotowe. Polska po prostu już jej nie potrzebuje. Szkolenie samorządowców przeniosło się na uczelnie. Szkoleń biznesowych nie potrzebujemy, bo ten obszar został już zagospodarowany przez szkolnictwo ekonomiczne i cały szereg zagranicznych podmiotów oferujących dyplomy MBA. Z dzisiejszej perspektywy można by zatem rzec, że była to faza, w której najbardziej zależało nam, aby się w ogóle przedstawić,

pokazać, że taki kraj jak Polska istnieje i ma swoje aspiracje. Musieliśmy pokonywać problemy instytucjonalne, ponieważ polskie województwa nie były wówczas regionami – na ich czele stali mianowani wojewodowie. Utrudniało nam to członkostwo w mocnej wówczas organizacji Zrzeszenia Regionów Europy. Dziś ta instytucja została już zupełnie zmarginalizowana. I co po tym okresie zostało? Mnóstwo fikcyjnych umów, zwłaszcza zawieranych przez województwa zlikwidowane reformą z 1998 roku. Ale prawdą jest także, że niemal każde z województw napotkało jednego, czasem dwóch naprawdę wartościowych partnerów, z którymi współpraca się utrzymała. Reszta umów, jeśli jeszcze funkcjonuje, to dlatego, że brak odwagi czy pretekstów, aby je zerwać, ale generalnie rzecz biorąc ta formuła współpracy jest wyczerpana.

Faza druga zaczęła się w okresie programów PHARE, a rozwinęła po wstąpieniu Polski do UE.

Nazwałbym ją „czasem inteligentnej specjalizacji”, a to dlatego, że główne programy międzynarodowe realizowane w ramach INTERREG (zwłaszcza INTERREG IIIC) i ugrupowań współpracy terytorialnej, to zupełnie inny typ projektów. To współpraca multilateralna, networkingowa, angażująca po kilkunastu partnerów, finansowana w dużej mierze ze środków UE, bardzo wąsko specjalizowana. Ważne, że są to umowy zawierane na czas ograniczony czasowo, w przeciwieństwie do umów twinningowych zawieranych zawsze z otwartym horyzontem czasowym. Można przytoczyć dziesiątki akronimów, za którymi kryją się projekty dotyczące wymiany doświadczeń, dobrych praktyk, szkolenia zawodowego personelu w różnych, bardzo wąskich dziedzinach. A to transport towarów chemicznych w Europie Środkowej, a to rola uczelni wyższych w transferze innowacji itd. O ile umowy pierwszego okresu angażowały przede wszystkim elity polityczne i często publiczność – bo były to często projekty kulturalne, to w tej fazie najbardziej zaangażowany jest zawodowy personel urzędów marszałkowskich oraz pewnych samorządowych instytucji. Efekt społeczny i polityczny jest zatem znacznie słabszy, natomiast nie do przecenienia jest efekt doskonalenia własnych kadr. Taka współpraca to także ważny czynnik motywowania najwartosciowszych grup urzędniczych. Badania dowodzą, że młodym ludziom nawet niekoniecznie tak bardzo zależy na pieniądzu, jak na tym, żeby wykonywali naprawdę atrakcyjną i rozwijającą ich pracę. Te projekty to umożliwiają. Jest ich bardzo wiele – przeciętny urząd marszałkowski był zaangażowany w dziesięć-dwanaście tego typu projektów. Można powiedzieć, że w ten sposób buduje się Europa, poprzez tego typu wymianę doświadczeń i zapewne ten proces będzie się pogłębiał w kolejnym okresie programowania. Jeśli można odczuwać pewien niedosyt, to wynika on z relatywnie słabej

pozycji polskich regionów i miast w zarządzaniu tymi wielostronnymi projektami. Wydaje się, że potencjał polityczny, intelektualny i organizacyjny naszych regionów nie jest w pełni wykorzystany.

Zaryzykowałbym tezę, że wchodzimy w nową, trzecią fazę międzynarodowej współpracy regionalnej. Towarzyszy jej świadomość, że czas licznych i ograniczonych geograficznie tylko do Europy umów twinningowych skończył się. Umowy nowe, czyli owa „inteligentna specjalizacja” będzie trwała, ale ma ograniczony rezonans. Potrzebujemy czegoś nowego i to poszukiwanie nazwałbym fazą „świadomej obecności”. Świadomej w tym sensie, że większość polskich regionów doskonale rozumie, iż w rankingu konkurencyjności nie można mieć ratingu lepszego, niż ma kraj. Że coraz mocniej potrzebujemy współuczestniczenia w państwowej polityce zagranicznej, nawet jeśli nie da się wprost wskazać korzyści dla mojego, konkretnego regionu. Co mam na myśli? Jeżeli województwo małopolskie deklaruje, że przeprowadzi dla jednego z gruzińskich regionów zorganizowanie funduszu gwarancyjnego i pożyczkowego dla małych firm, czyli przekazuje swój know-how, nie mając z tego wprost żadnych korzyści, to znaczy, że wykonuje pewną pracę na rzecz obecności Polski, a więc realizacji polskiej racji stanu w takim kraju jak Gruzja. Jeśli jako region organizujemy wizytę w Kurdystanie, to jest to przede wszystkim zamiar pomocy w realizacji planów małopolskich uczelni, które poszukują nowych grup studentów, i pomocy lokalnemu biznesowi, który poszukuje nowych rynków, ale chodzi także o obecność w tej części regionalizującego się państwa. To właśnie polska obecność jest sensem podejmowanych akcji na Ukrainie czy w Rosji. W tej fazie dominują pojedyncze projekty, pojedyncze aktywności, powiedziałbym nawet - eventy, a co za tym idzie poszukiwanie zewnętrznego finansowania. Ministerstwo Spraw Zagranicznych zaczyna pojawiać się jako partner obok równie ważnego partnerstwa

z biznesem. Uważam, że nadszedł dobry czas na integrację aktywności samorządów z polityką rządu. Jak rozumieć tę politykę rządu? W dokumencie umieszczonym na stronie MSZ wymieniono siedem priorytetów na lata 2012-2016: 1) silna Polska w silnej unii politycznej; 2) Polska jako wiarygodny sojusznik w stabilnym ładzie euroatlantyckim; 3) Polska otwarta na różne wymiary współpracy regionalnej, w tym zwłaszcza Grupę Wyszehradzką; 4) strategia polskiej współpracy rozwojowej i promocji praw człowieka i demokracji; 5) promocja Polski za granicą; 6) nowa jakość w relacjach z Polakami i Polonią; 7) skuteczna służba zagraniczna. Szukając miejsca dla samorządów należy stwierdzić, że kluczowe znaczenie ma pole trzecie, piąte i do jakiegoś stopnia pole szóste. W tych trzech obszarach samorządy mają całkiem sporo aktywów. Po pierwsze – pieniądze na współpracę. Po drugie – kontakty. Po trzecie – potencjał instytucji kultury i partnerskie relacje z uczelniami, których włączenie się we współpracę jest bezcenne. Mają zbudowane oferty promocyjne, turystyczne, gospodarcze, mają za sobą lokalne środowiska biznesowe i mają wreszcie coś, co nazwałbym „samorządowym know-how”. Chodzi o gospodarkę komunalną, wspieranie małych i średnich firmy, politykę socjalną. To nie jest błąh potencjał. Gdzie można taki potencjał wykorzystać? Prześledźmy znowu kierunki, które MSZ wskazuje jako priorytetowe. Kluczowi partnerzy – Niemcy i Francja. Mam takie wrażenie – mogę się mylić, że w kontaktach z tymi krajami dominuje znużenie, brak ciekawości i pomysłów, pewna niechęć wzajemnego uczenia się. W Niemczech na dodatek nastąpiła jeszcze zmiana generacyjna na poziomie polityków regionalnych – odeszli ci, którzy Polską naprawdę się interesowali. Grupa Wyszehradzka jest najtrudniejszym obszarem współpracy, ponieważ jesteśmy zbyt do siebie podobni, konkurencyjni i zazdrośni, a na dodatek najczęściej wzajemnie się lekceważymy. Fundusz Wyszehradzki finansuje

projekty angażujące co najmniej trzech partnerów, rzecz w tym, że ci partnerzy nierzadko są ze sobą skonfliktowani. Ukraina – można by dużo mówić, jest tu konfuzja i rozczarowanie co do efektywności kooperacji. Jest jeszcze Rosja, będąca przypadkiem szczególnym. Nad nim chciałbym się chwileczkę zatrzymać. W Rosji mamy wyraźnie nowy etap funkcjonowania regionów. Wiąże się to z trwającymi obecnie bezpośrednimi wyborami gubernatorów. Rosja przeszła reformę samorządową, której prawie nie zauważyliśmy. Ma z jej wdrażaniem poważne problemy. Rosyjska ocena i zainteresowanie polskim know-how jest zaskakująco wysokie i to może nawet nie w sferze ustrojowej, ale w tej sferze gospodarki komunalnej, mieszkaniowej, socjalnej. Trochę dziwi dlaczego tak jesteśmy postrzegani, ale ten korzystny wizerunek jest faktem. Polski model samorządowy budzi zainteresowanie, stąd inicjatywa Forów Regionów Polska-Rosja. Najbliższe, piąte odbędzie się w Niżnym Nowogrodzie i będzie poświęcone sprawom kultury i edukacji. Na razie odzew polskich województw jest bardzo dobry, ale następstwo, na które liczyliśmy, czyli pewien rodzaj umów projektowych między polskimi a rosyjskimi regionami, jest poniżej oczekiwań. Można wskazać szereg przyczyn tego stanu rzeczy. Obok kontekstu politycznego pojawiają się też pewne problemy formalne, stąd apel do MSZ, aby się tą sprawą trochę głębiej zainteresować.

Na zakończenie chciałbym jeszcze podkreślić, iż jestem przekonany, że dochodzimy do momentu, w którym aktywność samorządów, zwłaszcza samorządów regionalnych, powinna się przenosić z obszaru europejskiego na kraje stanowiące dla nas szansę nowej ekspansji gospodarczej. Chodzi o obecność w takich krajach jak Brazylia i szerzej cała grupa BRIC, Turcja, Irak, a może również najlepiej rozwijające się kraje Afryki. Obecność w takich miejscach absolutnie wymaga wsparcia i koordynacji ze strony MSZ.

Michał Szafranik
Dyrektor
Biuro Prasowe Rzecznika MSZ

Wymiar samorządowy i obywatelski polskiej polityki zagranicznej

Wsparcie samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej to instrument, który powstał w 2012 roku. Ma **on wspierać działalność o wymiarze dyplomatycznym prowadzoną przez władze lokalne i obywateli**. Choć główny ciężar realizacji priorytetów polskiej polityki zagranicznej leży w gestii Ministerstwa Spraw Zagranicznych, to jej skuteczność w znacznej mierze zależy także od samorządów.

Mechanizm wsparcia wymiaru obywatelskiego i samorządowego polskiej polityki zagranicznej ma **dwa podstawowe cele**. Po pierwsze, winien on przybliżać priorytety polskiej polityki zagranicznej obywatelom tak, by intensyfikacja współpracy międzynarodowej na poziomie regionalnym tworzyła **pozytywny wizerunek Polski**, wzmacniając przyjazne nastawienie mieszkańców innych państw do Rzeczypospolitej i jej obywateli. Po drugie Ministerstwo pragnie czerpać **inspirację z aktywności wspólnot samorządowych** i chce **współpracować w realizacji projektów lokalnych** o charakterze międzynarodowym.

Cele te mają od niedawna solidne podstawy budżetowe. Z rekomendacji marszałków województw wsparto szereg przedsięwzięć w ramach **wspólnych projektów MSZ i samorządów**. Znaczne środki zostały też wyasygnowane na **dotacje w konkursie na duże projekty**

dla organizacji pozarządowych, w tym tych skupiających samorządy. W ten sposób wsparte zostały przedsięwzięcia o charakterze przynajmniej regionalnym, zakładające **poszerzenie dyskusji** na temat priorytetów polskiej polityki zagranicznej, wypracowanie **mechanizmów realizacji** jej założeń na poziomie samorządowym oraz wspieranie **współpracy międzynarodowej regionów** w obszarach istotnych z punktu widzenia ich rozwoju, a przy tym zgodnych z założeniami polskiej polityki zagranicznej.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych ma świadomość, że **wymiar samorządowy i obywatelski** to nie tylko wielka szansa, którą można wykorzystać lub zaprzepaścić, ale wręcz **konstytucyjny obowiązek**, z którego staramy się dobrze wywiązać.

Do przedsięwzięć, które warto przywołać, należy choćby realizowany wspólnie z redakcją „Tygodnika Powszechnego” projekt **Dobrze mieć sąsiada**. Innym takim działaniem są np. polsko-rosyjskie misje gospodarcze, których celem jest prezentacja rosyjskim samorządowcom, przedsiębiorcom i dziennikarzom osiągnięć gospodarczych Polski w ostatnich latach, a także zapoznanie delegatów rosyjskich z inwestycjami zrealizowanymi w Polsce w ramach przygotowania do **EURO 2012**

w perspektywie organizacji przez Rosję w 2018 mistrzostw świata w piłce nożnej. Przedstawiciele Ministerstwa brali także udział w szeregu dyskusji na poziomie regionalnym, jak **debaty w Białymstoku** na temat konsekwencji wyborów na Białorusi czy też spotkania w Rzeszowie poświęcone przyszłości Ukrainy.

Szczególnie interesujący i wart wymienienia wydaje się projekt, zrealizowany w ramach wsparcia obywatelskiego i samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej w 2012 roku przez **Związek Miast Polskich**. W jego ramach przeprowadzono szeroko zakrojone badania wśród samorządów, dotyczące regionalnej współpracy międzynarodowej w kontekście polskiej polityki zagranicznej. Badania te zostały później zaprezentowane podczas ogólnopolskiej konferencji, stanowiąc właściwe wprowadzenie do autentycznej debaty publicznej.

Obywatelski i samorządowy wymiar polityki zagranicznej wymusza tymczasem zmiany na samym Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz na jego partnerach. Gruntownemu przeobrażeniu podlega sieć **Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej**, które już wkrótce jako Regionalne Ośrodki Debaty Międzynarodowej staną się stałym punktem kontaktu między Ministerstwem a regionalnym samorządem w sprawach zagranicznych. Nowe ośrodki, wyłonione w drodze otwartego konkursu, zobowiązane będą do prowadzenia działalności **informacyjnej i edukacyjnej dla społeczności regionu** w kwestiach dotyczących polskiej polityki europejskiej oraz zagranicznej ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji i rozwijania samorządowego oraz obywatelskiego wymiaru polskiej polityki zagranicznej. Jednocześnie sieć będzie odpowiedzialna za **animowanie**

i inicjowanie w regionie spotkań, debat oraz innych wydarzeń z udziałem kluczowych instytucji, organizacji pozarządowych i ośrodków analityczno-badawczych, w trakcie których będzie omawiana problematyka polskiej polityki zagranicznej w kontekście regionalnym.

Nowe zadania sieci z pewnością pomogą w wypracowaniu nowego modelu bieżącej współpracy pomiędzy MSZ a samorządami. Tymczasem mając już pewne doświadczenia związane z mechanizmem wspierania samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych prowadzi przygotowania do wsparcia kolejnych inicjatyw i projektów w latach następnych, także z uwzględnieniem inicjatyw i projektów o zasięgu szerszym - europejskim czy nawet globalnym. Wychodzimy z założenia, że poszerzenie debaty publicznej dobrze przygotuje samorządy i środowiska obywatelskie do skutecznego zaangażowania we współpracę z partnerami zagranicznymi. Jest naszą intencją, by poszczególne regiony były jeszcze bardziej skuteczne w swoich **kontaktach zagranicznych, identyfikacji swoich przewag konkurencyjnych** w relacjach ekonomicznych, **przyciąganiu inwestorów**, czy **współpracy kulturalnej**.

Już w latach 90. prof. Chadwick Alger przewidywał stopniowy wzrost roli samorządów terytorialnych w gospodarce i w polityce. Miał on obejmować **dążenie do niezależnej „para-dyplomacji”** w zakresie choćby ochrony środowiska czy praw człowieka, działania o charakterze lokalnym na rzecz inwestycji zagranicznych i handlu, powstawanie biur ds. współpracy międzynarodowej w urzędach miejskich, regionalne i globalne organizowanie się miast oraz zaangażowanie władz lokalnych w proces decyzyjny organizacji ponadpaństwo-

wych. Dziś, gdy wszystkie te niegdyś rewolucyjne elementy stały się naszym dniem powszednim, Ministerstwo Spraw Zagranicznych nie zamierza tylko przyglądać się postępującym przemianom. Mamy ambicję aktywnie im towarzyszyć, śledzić je, rozumieć, a kiedy można - także nadawać im kierunek pożądany z punktu widzenia polskiej racji stanu. Ten sposób działania już przynosi wymierne rezultaty w postaci wielu ważnych regionalnych przedsięwzięć, ale także w wyraźnym wzmocnieniu aparatu

dyplomatycznego. Kolejne lata systematycznego wspierania samorządowego i obywatelskiego wymiaru polityki zagranicznej z całą pewnością pogłębią ten efekt. Już dziś **zapraszam wszystkich do udziału w konkursach Ministerstwa Spraw Zagranicznych**. Informacje na ich temat można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych (www.msz.gov.pl), gdzie znalazła się nawet specjalna zakładka dedykowana wymiarowi samorządowemu i obywatelskiemu polskiej polityki zagranicznej.

PANEL II

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA WOJEWÓDZTW -
SZANSE I WYZWANIA NA PRZYSZŁOŚĆ

dr hab. Zbigniew Czachór
 prof. UAM
 Stały Doradca Komisji do Spraw
 Unii Europejskiej Sejmu RP

*Współpraca międzynarodowa polskich regionów
 na przykładzie Województwa Wielkopolskiego*

Wstęp

W okresie ostatnich 12 lat doszło do wielu zmian w otoczeniu międzynarodowym Polski, a tym samym i Województwa Wielkopolskiego. Po przystąpieniu do Unii Europejskiej - staliśmy się uczestnikami europejskiej i globalnej transformacji z wszystkimi jej konsekwencjami, głównie tymi pozytywnymi jak np. swoboda przepływu osób, towarów, kapitału, usług i informacji.

1 maja 2004 r. doszło do ustrojowej zmiany, której konsekwencje w pełni możemy obserwować dopiero teraz. Oczywiście było, że członkostwo w UE będzie miało poważny wpływ na aktywność międzynarodową Województwa i jego reprezentantów. Integracja Polski z Unią Europejską, członkostwo naszego kraju w wielu organizacjach i strukturach międzynarodowych, także o globalnym charakterze (np. OECD, agendy ONZ) sprawiły, że współpraca zagraniczna samorządów województw wyszła dalece poza ramy międzynarodowej współpracy regionalnej opartej na dwustronnych porozumieniach.

Obok Europy i Stanów Zjednoczonych wyrosły nowe centra rozwoju globalnego takie jak Chiny, Indie i Brazylia, które zasługują na coraz większą uwagę ze strony polskich regionów i ich władz.

Dlatego też dynamika zmian o charakterze społeczno-politycznym, gospodarczym, demograficznym i kulturowym zachodzących w kraju, Europie i na świecie prowadzi do konieczności uwzględniania ich w praktyce międzynarodowej polskich województw.

I. Cele i zamierzenia

Ciągle aktualne uzasadnienie do Uchwały Nr XVI/176/99 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 8 listopada 1999 r. w sprawie ustalenia „Priorytetów współpracy zagranicznej Województwa Wielkopolskiego” podkreśla, że skutkiem reformy podziału terytorialnego Polski oraz wprowadzonej równolegle reformy funkcjonowania administracji publicznej, obejmującej swoim zakresem samorząd terytorialny (gminy, powiaty i województwa), było przyporządkowanie samorządom województw uprawnień w sferze międzynarodowej współpracy

regionalnej, które prowadzić ma do zwiększenia roli jednostek samorządu terytorialnego w życiu kraju i społeczności lokalnych, zgodnie z unormowaniami obowiązującymi w Unii Europejskiej. Cel ten, wyrażony w postaci prawa do zawierania przez regionalne wspólnoty samorządowe umów/porozumień z zagranicznymi regionami partnerskimi, a także do przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń i sieci społeczności lokalnych i regionalnych, a także projektów dwu- i wielostronnych został w pełni osiągnięty.

Województwo Wielkopolskie w okresie od 1999 do 2012 r. podjęło współpracę z partnerskimi regionami zagranicznymi odpowiadającą potrzebom i zamierzeniom Województwa pod względem kierunków geograficznych, specyfiki i intensywności dotychczasowych kontaktów oraz zakresu przedmiotowego współpracy. Był to okres zdobywania i wykorzystania doświadczeń partnerskich regionów zagranicznych w tworzeniu strategii rozwoju województwa, a także w realizacji wielu celów polityki rozwoju, w tym w zakresie ubiegania się o zagraniczne środki pomocowe i strukturalne, głównie Unii Europejskiej przez zainteresowane samorządy i inne podmioty realizujące zadania publiczne.

W konsekwencji tak sformułowanych celów współpraca zagraniczna Województwa Wielkopolskiego opiera się dziś na:

- inicjowaniu i podejmowaniu aktywności międzynarodowych wynikających ze współpracy z zagranicznymi przedstawicielami samorządów partnerskich, ale także instytucjami, zrzeszeniami i strukturami międzynarodowymi;
- realizacji zadań wynikających z uczestnictwa w programach, sieciach, projektach i innych inicjatywach międzynarodowych;
- przygotowywaniu i koordynacji działań w zakresie zadań wynikających z udziału Polski w pracach organizacji międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej i Rady Europy;
- prowadzeniu promocji Województwa za granicą;
- udziale w projektach pomocowych, organizowanych i wspieranych głównie przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP;
- rozwoju i kontynuacji współpracy z placówkami dyplomatycznymi RP za granicą oraz przedstawicielami innych krajów na terenie Polski;
- opracowywaniu rocznych planów i sprawozdań ze współpracy z zagranicą Marszałka Województwa, członków Zarządu, Biura Współpracy Międzynarodowej, departamentów i innych jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego.

2. Aktywność międzynarodowa Województwa

To zupełnie naturalne i wręcz oczywiste, że w czasach integracji i globalizacji polskie województwa, w tym Wielkopolska w ramach prowadzonej przez siebie działalności międzynarodowej i w oparciu o obowiązujące prawo krajowe i międzynarodowe (głównie prawo europejskie):

- inicjują i zawierają sformalizowane i niesformalizowane porozumienia dotyczące aktywności zagranicznej;
- przyjmują z ich zagranicznymi partnerami (głównie z regionami z innych państw, zwłaszcza sąsiednich) wspólne oświadczenia, rezolucje czy stanowiska;
- powołują biura informacyjne i reprezentacje za granicą;

- podejmują inicjatywy związane z artykułowaniem wspólnie z regionami innych państw interesów regionów na forum Unii Europejskiej i innych struktur, zrzeszeń i sieci międzynarodowych.

Współpraca międzynarodowa na szczeblu wojewódzkim ma charakter otwarty, tzn. obejmuje wszelką aktywność zagraniczną podejmowaną przez samorząd, w tym Zarząd i Sejmik Województwa, a także przez jednostki organizacyjne podległe Zarządowi i Marszałkowi Województwa. Do tego dochodzi współpraca zagraniczna samorządu lokalnego: gmin i powiatów, których zaangażowanie w sferze międzynarodowej jest wprost proporcjonalne do intensywności działań szczebla wojewódzkiego. Znaczącym uzupełnieniem jest tu udział wszystkich zainteresowanych podmiotów publicznych i prywatnych. Poza tym współpraca zagraniczna Województwa generuje liczne oddolne inicjatywy i aktywności organizowane przez niezależne instytucje, takie jak np. izby gospodarcze, organizacje pozarządowe, szkoły wyższe, fundacje i stowarzyszenia.

Dziś w roku 2013 sytuacja i pozycja Województwa Wielkopolski jest odmienna i nieporównywalna z rokiem 1989. Członkostwo Polski Unii Europejskiej ułatwiło współpracę zagraniczną. Z drugiej strony światowy kryzys gospodarczy i związana z tym recesja tworzą znacznie trudniejsze środowisko zewnętrzne dla aktywności międzynarodowej. Wszystko na to wskazuje, że dopiero przed nami to co będzie można nazwać „trzecią falą” zaangażowania międzynarodowego Województwa. Pierwsza to okres od 1989 do 2004, druga od 2004 do 2010. Trzecia zaczęła się w roku 2011 r. i z pewnością będzie najbardziej dynamiczna. Już dziś przynosi za sobą zmiany ilościowe i jakościowe,

które sprawiają, że współpraca międzynarodowa Województwa będzie mogła sprostać wyzwaniom trudnych czasów.

Istotnym uzupełnieniem dla aktywności zagranicznej Województwa Wielkopolskiego na poziomie regionalnym była i jest działalność międzynarodowa samorządów lokalnych szczebla powiatowego i gminnego Wielkopolski. Dominują tu umowy i porozumienia o partnerstwie z podmiotami z Niemiec (ok. 40 % wszystkich partnerstw). W drugiej kolejności znalazły się partnerstwa z przedstawicielami/odpowiednikami z takich krajów jak Ukraina, Francja, Holandia, Węgry. Trzecią grupę stanowią formy współpracy samorządowej z Włochami, Czechami, Litwą, Belgią, Rosją i Turcją. Na koniec to partnerstwa i projekty incydentalne z podmiotami z takich krajów jak: Białoruś, Słowacja, W. Brytania/Anglia, Chorwacja, Łotwa, Szwecja, Hiszpania, Bułgaria, Grecja, Estonia, Austria, Rumunia, Mołdawia, Dania, Gruzja, Finlandia, Estonia, Irlandia, Szwajcaria, USA, a nawet Izrael, Chiny, Kanada i Brazylia.

3. Wnioski

Współpraca międzynarodowa Województwa Wielkopolskiego w okresie od 1999 r. do początku 2012 r. z roku na rok stawiała się coraz bardziej intensywna. W efekcie tak rozbudowanej aktywności, Wielkopolska jest dziś regionem, który w tym zakresie góruje nad innymi województwami w kraju. Współpraca zagraniczna Województwa, może być wzorem dla innych regionów z kraju i zagranicy. Przesądza o tym nie tylko ilość priorytetów oraz zrzeszeń, struktur, sieci i projektów (udowadnia to załącznik nr 1 i 2), w których obecna jest Wielkopolska, ale też intensywność różnorodnych działań w ich ramach podejmowanych.

To Województwo Wielkopolskie jako jedno z pierwszych w kraju włączyło się intensywnie w wykorzystywanie szans i okazji wynikających z akcesji Polski do Unii Europejskiej. Świadczy o tym ilość pozyskanych środków finansowych UE, silna pozycja wielkopolskich członków Komitetu Regionów (Marszałek Województwa Wielkopolskiego pełni funkcję Wiceprzewodniczącego Komitetu Regionów i Przewodniczącego Polskiej Delegacji do Komitetu Regionów), wielostronna aktywność Biura Informacyjnego Wielkopolski w Brukseli czy też zaangażowanie na rzecz polskiej prezydencji w Radzie UE.

Województwo Wielkopolskie w tym trudnym okresie ostatnich kilkunastu lat, ciągłych zmian zachodzących w Polsce i świecie, w pełni wykorzystало wszelkie możliwości intensyfikacji współpracy międzynarodowej, zarówno w bliższym jak i dalszym sąsiedztwie. Dotychczasowa aktywność międzynarodowa Województwa Wielkopolskiego jest też dowodem na wyciąganie wniosków ze zmian w otaczającym nas świecie, które wiążą się nie tylko z integracją europejską, ale także z procesem globalizacji, a tym samym przesuwaniem zainteresowania w stronę państw (i regionów) grupy BRICS - tj. Brazylii, Rosji, Indii, Chin, a nawet Korei Południowej i Republiki Południowej Afryki.

Współpraca międzynarodowa Województwa nabiera coraz bardziej wymiaru sieciowego i projektowego. Nie dotyczy to li tylko Województwa Wielkopolskiego. Regiony w kraju i za granicą coraz bardziej angażują się na rzecz aktywności horyzontalnej tj. wielotematycznej i jednocześnie wielostronnej. Wśród tych aktywności wyróżnia się m.in. wspólne platformy dyskusji, niesformalizowane

partnerstwa ad hoc, grupy robocze, okrągłe stoły i konsorcja merytoryczne.

Aktywność międzynarodowa Województwa Wielkopolskiego powinna tak jak do tej pory:

- być istotnym elementem procesu integracji europejskiej i stosunków Unii Europejskiej z otoczeniem zewnętrznym;
- uwzględniać konsekwencje wynikające z globalizacji i coraz większego zaangażowania Polski w świecie;
- być integralną częścią działań międzynarodowych państwa polskiego;
- służyć umacnianiu dobrych sąsiedzkich relacji między krajami i regionami;
- wspierać budowanie pozytywnego wizerunku regionu i jego mieszkańców.

Bardzo ważne dla Województwa Wielkopolskiego w najbliższych latach będzie wzmocnienie udziału w projektach wielostronnych, często o sieciowym charakterze. Sieciowość to najnowszy trend współpracy międzynarodowej regionów w Europie i nie tylko. Projekty grupowe i wielopodmiotowe pozwalają jeszcze szybciej podejmować nowe aktywności i partnerstwa o charakterze celowym, bez ich formalizowania w dotychczasowej postaci porozumień, umów, deklaracji, memorandumów czy listów intencyjnych.

Wprowadzenie regulacji prawnych na poziomie europejskim i krajowym dotyczących Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) pozwoli też na przezwyciężenie barier, na jakie napotykają obecnie wspólne przedsięwzięcia o charakterze transgranicznym, transnarodowym lub międzyregionalnym ze względu na zróżnicowane systemy prawne i instytucjonalne podmiotów, które biorą w nich udział.

Załącznik nr 1

Wykaz regionów z którymi Województwo Wielkopolskie/Sejmik Województwa Wielkopolskiego wyraziło wolę prowadzenia współpracy międzynarodowej:

1. Hrabstwo Nottinghamshire (Wielka Brytania);
2. Hrabstwo Västernorrland (Szwecja);
3. Kraj Związkowy Berlin (Republika Federalna Niemiec);
4. Kraj Związkowy Brandenburgia (Republika Federalna Niemiec);
5. Kraj Związkowy Dolna Saksonia (Republika Federalna Niemiec);
6. Kraj Związkowy Hesja (Republika Federalna Niemiec);
7. Obwód Samarski (Federacja Rosyjska);
8. Prowincja Bizkaia (Hiszpania);
9. Prowincja Hainaut (Belgia);
10. Prowincja Limburg (Holandia);
11. Prowincja Północna Brabancja (Holandia);
12. Region Bretania (Francja);
13. Region Liguria (Włochy);
14. Region Marche (Włochy);
15. Hrabstwo Västerbotten (Szwecja);
16. Obwód Charkowski (Ukraina);
17. Prowincja Chungcheongnam-do (Republika Korei);
18. Prowincja Katalonia (Hiszpania);
19. Obwód Południowo-Kazachstański (Republika Kazachstanu);
20. Emilia-Romagna (Włochy);
21. Stan Parana (Brazylia);
22. Miasta São Paulo (Brazylia).

Załącznik nr 2

1. Udział Województwa Wielkopolskiego w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych zbiorowych formach zagranicznej współpracy międzyregionalnej:

- Zgromadzenie Regionów Europy (ARE/AER);
 - Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE);
 - Komitet Regionów Unii Europejskiej.
2. Udział Województwa Wielkopolskiego w międzynarodowych sieciach współpracy i wielostronnych inicjatywach i projektach międzynarodowych (międzyregionalnych):
- Europejska Sieć Regionalnego Dziedzictwa Kulinarowego (European Network of Regional Culinary Heritage);
 - Sieć Współpracy Regionów „ERY NETWORK” (Network European Regions for Youth);
 - Innovation Alliance;
 - Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW);
 - Sieć Monitorowania Subsidiarności Komitetu Regionów (Subsidiarity Monitoring Network);
 - Sieć Regionów UE 2020 (wcześniej: Sieć Lisbon Regions Network, do której Wielkopolska dołączyła w 2008 r.);
 - Europejska Sieć Instrumentów Finansowych;
 - JOSEFIN – „Wspólne finansowanie MŚP na rzecz innowacji” (Joint SME Finance for Innovation);
 - CHAMPIONS – “Poprawa Dostępności do Regionów Europy Środkowej Poprzez Połączenia Transportu Lotniczego” (Improvement of CE regions' accessibility through air transport interconnectivity);
 - CASTLE „Współpraca MŚP na rzecz Doskonałości w Logistyce” (Cooperation Among SMEs Toward Logistic Excellence);
 - CREATOR „Tworzenie wzrostu gospodarczego poprzez odpowiedź na wyzwania i szanse wynikające ze zmian demograficznych” (Creative regional policies addressing economic development opportunities related to aging societies);

Elżbieta Polak
Marszałek Województwa Lubuskiego
Przewodnicząca Konwentu Marszałków
Województw RP

Rola i znaczenie współpracy międzyregionalnej dla europejskiej polityki wschodniej.

Analiza współpracy Województwa Lubuskiego z partnerami z Republiki Białoruś, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej i Ukrainy.

Współpraca z krajami Europy Wschodniej realizowana jest w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa w formie Partnerstwa Wschodniego. Jednym z jej wymiarów jest wymiana doświadczeń w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, współpracy gospodarczej i kulturalnej. Podjęta współpraca opiera się na wykorzystaniu zewnętrznych środków przeznaczonych na rozwój kooperacji z partnerami wschodnimi.

Województwo Lubuskie ściśle współpracuje z członkami Partnerstwa Wschodniego, takimi jak: region ukraiński (Obwód Iwano – Frankowski i Sumski), region mołdawski (Municipium Kiszyniów) oraz region białoruski (Obwód Homelski). Nie skupiamy się wyłącznie na regionach Partnerstwa Wschodniego, ale jako województwo dynamicznie rozwijamy też dwustronne kontakty z rosyjskim Obwodem Wołogodzkiem oraz utrzymujemy dialog z Obwodem Pskowskim.

We współpracę ze wschodnimi partnerami bardzo aktywnie zaangażowane są też lubuskie miasta, gminy i powiaty. I tak w naszym regionie zawarto 10 umów o partnerskiej współpracy z Ukrainą: 8 pomiędzy miastami i gminami

(Gorzów Wielkopolski – Sumy, Kostrzyn nad Odrą – Sambor, Kłodawa - Tokariwska Rada Wiejska, Otyń – Cumań, Słubice – Shostka, Górzycza - Mosty Wielkie, Lubsko – Pawłograd, Zielona Góra – Iwano – Frankowsk oraz 2 umowy pomiędzy powiatami (Powiat Gorzowski – Rejon Sumski, Powiat Nowosolski - Obwód Iwanofrankowski).

Zawarto również 7 umów lubusko – mołdawskich: jedną między Powiatem Zielonogórskim a Gagauzią oraz 6 między miastami Kostrzyn nad Odrą – Floresti, Dąbie – Lozovo, Sława - Vadul Lui Vod /Kiszyniów, Świdnica – Naculaieuca, Sulechów – Criuleni, Nowogród Bobrzański – Cimi lia.

Ponadto podpisano 3 umowy partnerskie z Białorusią, tj.: Zielona Góra – Witebsk, Powiat Sulęciński

- Grodzieński Rejonowy Komitet Wykonawczy, Powiat Sulęciński – Baranowicze oraz zawarto jedno porozumienie między Gminą Świdnica a Gminą Pawłowskoje w Federacji Rosyjskiej.

Ze względu na położenie geograficzne Województwo Lubuskie nie posiada wspólnych programów transgranicznych z Ukrainą czy Republiką Białorusi. Taka sama sytuacja występuje w przypadku Republiki Mołdowy czy Federacji Rosyjskiej. Czynnikiem ten nie stanowi zasadniczej przeszkody we współpracy bilateralnej. Jednakże ze względu na asymetrię finansową występującą między Województwem Lubuskim a partnerami ze Wschodu, na stronie polskiej spoczywa większy ciężar, ale również możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację wspólnych przedsięwzięć.

Specyfika współpracy z partnerami ze Wschodu wymaga przede wszystkim zadbania o ugruntowaną współpracę na szczeblu samorządowym, koncentrującą się na rozwoju regionalnym i budowie potencjału administracji publicznej i samorządowej. Utrzymanie dobrych, pragmatycznych stosunków z partnerami wschodnimi, na zasadach wzajemności, gwarantuje rozwój współpracy na pozostałe dziedziny, np. współpracę naukową, kulturalną, wymianę młodzieży, rozwój obszarów wiejskich, gospodarkę komunalną, energooszczędność, wsparcie dla małej i średniej przedsiębiorczości.

Województwo Lubuskie, poza własnym budżetem, pozyskuje również środki zewnętrzne, w szczególności aplikuje o środki z programu polskiej pomocy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. W latach 2008 – 2012 zrealizowano następujące projekty w ramach ww. programu:

1. Tak daleko i tak blisko – lubuska szkoła liderów polsko - ukraińskiej Współpracy (2008).
2. Teraz Mołdowa! Lubuskie doświadczenia - europejskie szanse” – I edycja (2008).
3. Teraz Mołdowa! Lubuskie doświadczenia- europejskie szanse - II edycja (2008).
4. Akademia dobrego rządzenia dla Mołdawii (2012).

Przy współfinansowaniu Ministerstwa Spraw Zagranicznych w roku 2012 przeprowadzono też dwa inne projekty, w ramach inicjatywy pn. „małe projekty wspólne MSZ i samorządu”, tj:

1. Wymiana polsko-rosyjskiej myśli naukowej, projekt realizowany z partnerskim Obwodem Wołogodzkiem.
2. Lubusko-wileńska spartakiada, projekt realizowany ze Szkołą Sportową Samorządu Rejonu Wileńskiego w Niemenczynie.

Realizacja powyższych projektów stanowi uzupełnienie i wzmocnienie współpracy międzyregionalnej w zakresie obywatelskiego i samorządowego wymiaru polityki zagranicznej. Warto zwrócić uwagę na znaczenie wsparcia lubuskich przedsięwzięć ze strony rządu i Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP oraz aktywny udział Województwa Lubuskiego m.in. w III Forum Regionów Polska – Rosja w Moskwie pod przewodnictwem Marszałka Senatu RP i Przewodniczącego Rady Federacji Rosyjskiej, podczas którego podpisana została umowa o współpracy pomiędzy Województwem Lubuskim a Obwodem Wołogodzkiem Federacji Rosyjskiej. Celem Forum było nawiązanie osobistych kontaktów, szukanie możliwości bezpośredniej współpracy pomiędzy władzami samorządowymi regionów Polski i Rosji oraz wymiana doświadczeń. Województwo Lubuskie, jako aktywny uczestnik III Forum,

wzięło udział w debacie, której głównym tematem była współpraca w sferze zaawansowanych technologii i innowacji, przedstawiając regionom rosyjskim swoje doświadczenia w tej dziedzinie.

Zaangażowanie Województwa Lubuskiego w rozwój dialogu polsko – rosyjskiego w aspekcie międzyregionalnym zostało podkreślone podczas spotkania Prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej 6 grudnia 2010 r. w Warszawie, w którym udział wzięła Elżbieta Polak, Marszałek Województwa Lubuskiego. Dmitrij Miedwiediew, Prezydent Federacji Rosyjskiej, podkreślił, że obydwie strony opowiadają się za rozwojem pragmatycznej i obopólnie korzystnej współpracy we wszystkich dziedzinach i wyraził nadzieję na intensyfikację relacji międzyregionalnych.

Województwo Lubuskie nie koncentruje się tylko i wyłącznie na współpracy międzyregionalnej z partnerami ze Wschodu. Włączono się również w liczne przedsięwzięcia na rzecz szeroko pojętej pomocy środowiskom polskim, tj. m.in.: wsparcie działań na rzecz środowisk polskich na Kresach Wschodnich, realizacja programów wspierających oświatę polską oraz współpraca ze Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska”. Bardzo ważnym dokumentem w tej kwestii jest Stanowisko Konwentu, dotyczące współpracy na rzecz środowisk polskich na Kresach Wschodnich, które zostało wypracowane podczas przewodnictwa Województwa Lubuskiego nad Konwentem Marszałków Województw RP w drugiej połowie 2012 r.

Wspólne inicjatywy międzyregionalne wpływają na wzmocnienie polityki wschodniej oraz na przyszłość Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. Województwo Lubuskie poprzez realizację poszczególnych inicjatyw, będących niejako na-

rzędziem do tworzenia reform samorządowych we wschodnich krajach sąsiedzkich, współtworzy europejską politykę wschodnią. Wdrażanie różnych wymiarów współpracy międzyregionalnej wpływa na intensyfikację dialogu politycznego i solidarności ze Wschodem.

Województwo Lubuskie posiada bogate doświadczenia w zakresie zarządzania samorządnością i wdrażania funduszy europejskich, czerpie dobre praktyki, doświadczenie i wzory z Zachodu, przekazując je partnerom wschodnim. Jest swojego rodzaju pomostem między Zachodem a Wschodem, stanowiąc dobry przykład realizacji europejskiej polityki wschodniej na poziomie regionalnym i samorządowym.

Współpraca Województwa Lubuskiego z Obwodem Wołogodzkiem (Federacja Rosyjska)

Współpraca między Województwem Lubuskim a Obwodem Wołogodzkiem rozpoczęła się w 2010 roku od spotkania w ramach II Forum Regionów Polski i Rosji. Województwo Lubuskie wzięło udział w panelu dyskusyjnym, którego tematem była “Współpraca rosyjsko-polska w dziedzinie edukacji, nauki, kultury, polityki młodzieżowej i sportu: stan i perspektywy”.

Oficjalne podpisanie umowy partnerskiej odbyło się w Moskwie w 2011 roku, podczas III Forum Polska - Rosja, na którym nasze regiony zostały wskazane i wyróżnione jako przykład współpracy narodzonej podczas II Forum w Warszawie. Konsul Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Sankt Petersburgu - Jarosław Drozd bardzo trafnie nazwał narodziny naszego partnerstwa „dzieckiem Forum”.

Zarówno Województwo Lubuskie, jak i Obwód Wołogodzki są żywo zainteresowane budowaniem i rozwijaniem dalszej współpracy w oparciu o porozumienie, wynikające z rzeczywistych potrzeb obu regionów. Wypracowane zostały wspólne obszary współpracy, które przede wszystkim dotyczyły edukacji, w szczególności wymiany młodzieży na poziomie uniwersyteckim oraz wymiany doświadczeń między uczelniami lubuskimi a Wołogodzki Uniwersytetem Pedagogicznym (wydział języków obcych, wydział fizyczno-matematyczny, wydział matematyki stosowanej i technologii komputerowych, wydział socjologii, pedagogiki i psychologii, wydział przyrodniczo-geograficzny, wydział filologiczny, wydział muzyczno-pedagogiczny, wydział kultury fizycznej, wydział historyczny, wydział prawniczy) oraz Uniwersytetem Technicznym w Wołogdzie.

Współpraca lubusko – wołogodzka na szczeblu samorządowym wspierana jest przez organizacje pozarządowe. Na podstawie zawartej deklaracji, Stowarzyszenie „Pomost” z siedzibą w Świebodzinie oraz Stowarzyszenie „Dziadek Mróz” z siedzibą w Wielkim Uściugu w ramach wspólnych projektów zorganizowało polsko - rosyjską wymianę młodzieży.

Województwo Lubuskie uczestniczy również aktywnie w inicjatywach Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, realizując m.in. projekt pn. „Wymiana polsko-rosyjskiej myśli naukowej ” w ramach inicjatywy „małe projekty wspólne MSZ i samorządu”. Projekt ten rozpoczął się 18 listopada 2012 roku, a jego głównym celem było wzmocnienie zaplecza merytorycznego regionalnej współpracy międzynarodowej z partnerem rosyjskim. W ramach projektu zorganizowano dwa jedynokierunkowe

staże dla pracowników Wołogodzkiego Uniwersytetu Technicznego oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w jednostkach samorządowych Województwa Lubuskiego i Obwodu Wołogodzkiego, jak również na uczelniach wyższych ww. regionów partnerskich.

Współpraca Województwa Lubuskiego z Obwodem Sumskim (Ukraina)

Umowa o współpracy pomiędzy Województwem Lubuskim a Obwodem Sumskim została zawarta 7 grudnia 2007 r. Współpraca koncentruje się na wspieraniu inicjatyw organizacji samorządu gospodarczego oraz organizacji pozarządowych, działających w sferze gospodarki. Mają one na celu nawiązanie związków kooperacyjnych między podmiotami gospodarczymi oraz współpracę specjalistów.

We wrześniu 2007 r. Marszałek Województwa Lubuskiego i Sekretarz Zachodniej Izby Przemysłowo-Handlowej wzięli udział w III Międzynarodowym Forum Inwestycyjnym pn. „Inwestycje – Partnerstwo – Rozwój”. W ramach przedsięwzięcia partnerzy mieli okazję do rozmów biznesowych, związanych z problematyką promocji gospodarczej, obsługi inwestorów, stwarzania warunków do rozwoju przedsiębiorczości, m.in. podczas wystawy pt. „IV Słobódzanski Most 2007”, w której uczestniczyli regionalni przedsiębiorcy. Kolejnym etapem współpracy była wizyta lubuskich przedsiębiorców w Wydziale Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Kijowie, gdzie prowadzono m.in. rozmowy o możliwościach współpracy polsko - ukraińskiej oraz udziale w Targach „Budownictwo i Architektura 2007”.

Ponadto delegacja lubuska wzięła udział w dziedzie kooperacyjnej, umożliwiającej przedsiębiorcom rozmowy biznesowe z przedstawicielami firm ukraińskich.

W ramach współpracy realizowane były również projekty międzynarodowe. Jednym z nich był projekt pn.: „Stworzenie sieci współpracy pomiędzy polskimi i ukraińskimi regionami, na przykładzie Obwodu Sumskiego (Ukraina) i Województwa Lubuskiego (Polska)”, przygotowany przez Instytut Transformacji Społecznych w Kijowie, przy wsparciu Ambasady RP w Kijowie. W ramach projektu zorganizowano cykl spotkań roboczych, w trakcie których nastąpiła wymiana informacji i najlepszych praktyk pozwalających określić dziedziny dalszej współpracy.

Wykorzystując doświadczenia Województwa Lubuskiego w dziedzinie absorpcji funduszy strukturalnych w 2008 roku, zrealizowano projekt pn. „Tak daleko i tak blisko – lubuska szkoła liderów polsko - ukraińskiej współpracy” w ramach programu polskiej pomocy zagranicznej, ogłoszonego przez Ministra Spraw Zagranicznych RP. Celem projektu było, oczekiwane przez ukraińskich partnerów, wsparcie rozwoju samorządności lokalnej w naszym partnerskim regionie, poprzez transfer doświadczeń samorządowych w Polsce, w szczególności w zakresie funkcjonowania samorządu terytorialnego w poszerzającym się dostępie do środków wsparcia Unii Europejskiej, zwłaszcza w ramach uruchamianej Europejskiej Polityki Sąsiedztwa – z Ukrainą, jako głównym jej beneficjentem na Wschodzie.

W grudniu 2008 r. przedstawiciele z Obwodu Sumskiego uczestniczyli w wizycie studyjnej w województwie lubuskim w ramach projektu

ukraińskiego pn.: „Przygotowanie menedżerów międzynarodowych projektów dla miejskich władz: wykorzystanie polskiego doświadczenia na Ukrainie”. W ramach projektu goście zapoznali się z funkcjonowaniem i kompetencjami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, a także z kwestiami dotyczącymi pozyskiwania środków unijnych.

Realizując postanowienia umowy partnerskiej, zorganizowano w sierpniu 2009 r. staż w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, których celem było zdobycie doświadczenia w zakresie zarządzania jakością, jak i zapoznanie się z przepisami dotyczącymi systemu oświaty, organizacji pracy urzędu oraz zapoznanie ze specyfiką pracy w Wydziale Kontroli w Departamencie Organizacyjno-Prawnym.

Współpraca Województwa Lubuskiego z Obwodem Iwano - Frankowskim (Ukraina)

Umowa o współpracy pomiędzy Województwem Lubuskim a Obwodem Iwano - Frankowskim została zawarta 16 września 2002 r., podczas Lubuskiej Platformy Partnerstwa Lubuskiego w Żaganiu, w którym udział wzięła delegacja ukraińska.

Współpraca z partnerem ukraińskim rozwija się w obszarze kulturalnym i gospodarczym. Polega przede wszystkim na wymianie doświadczeń i dobrych praktyk w zarządzaniu samorządami i wdrażaniu funduszy unijnych.

W maju 2004 r. Samorząd Województwa Lubuskiego zorganizował misję gospodarczą do Obwodu Iwano-Frankowskiego, a w czerwcu

2004 r. w Jącie Marszałek Województwa Lubuskiego reprezentował region na III Konferencji Przewodniczących Obwodowych Administracji Państwowych, Przewodniczących Rad Obwodowych Ukrainy oraz Wojewodów i Marszałków Województw RP.

W dniu 1 lipca 2011 r. oficjalną wizytę w Województwie Lubuskim złożyła delegacja ukraińska. Podczas spotkania podjęto m.in. temat przejęcia przez Polskę prezydencji w Radzie UE oraz podpisania umowy stowarzyszeniowej Ukrainy z Unią Europejską.

W dniach 26-29 września 2011 r. w Obwodzie Iwano-Frankowskim odbyła się rewizyta delegacji lubuskiej. Jej celem była wzajemna wymiana doświadczeń, a także promocja Województwa Lubuskiego w Obwodzie Iwano-Frankowskim. Ponadto omówiono tematy dotyczące dalszych możliwości współpracy obu regionów w takich dziedzinach jak: gospodarka, kultura oraz turystyka. Delegacja lubuska, w trakcie wizytacji na Uniwersytecie Technicznym w Iwano-Frankowsku, miała możliwość zapoznania się ze specyfiką funkcjonowania ukraińskiej gospodarki oraz systemem szkolnictwa wyższego.

Kolejną okazją do zacieśniania polsko-ukraińskich stosunków partnerskich była wizyta delegacji z Obwodu Iwano-Frankowskiego w Województwie Lubuskim w dniach 15-17 czerwca 2012 r. W dniu 16.06.2012 r. goście wzięli udział w obchodach Dni Województwa Lubuskiego, w tym w Konferencji pn. „Wychowanie – sport – edukacja, dobre praktyki województwa lubuskiego”. W trakcie spotkań poruszono kwestie wspierania kontaktów pomiędzy organizacjami i klubami sportowymi w celu

udziału w przedsięwzięciach sportowych, a także, mając na uwadze atrakcyjność obu regionów oraz wspólne elementy dziedzictwa kulturowego społeczności, kwestie stworzenia warunków dla wymiany turystycznej.

Współpraca Województwa Lubuskiego z Muncypium Kiszyniów (Republika Mołdowy)

Umowa o współpracy między Województwem Lubuskim a Muncypium Kiszyniów została zawarta w Kiszyniowie dnia 14 kwietnia 2007 roku.

Współpraca z Mołdawią charakteryzuje się szczególną aktywnością i zainteresowaniem. Prowadzona jest głównie w zakresie prezentacji doświadczeń w realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. W 2007 r. z inicjatywy Międzynarodowego Stowarzyszenia „Kiszyniów-Zielona Góra” i pod patronatem Ministerstwa Gospodarki i Handlu Republiki Moldova w Zielonej Górze odbyło się Forum Gospodarcze pod nazwą „Dni Republiki Moldova w Polsce”. Gościem honorowym był Wiceminister Gospodarki Republiki Moldova, przedstawiciele strony rządowej (Ministerstwo Rozwoju Informatyki, Ministerstwo Kultury i Turystyki, Urząd Rozwoju Gospodarki i Handlu), przedstawiciele kultury oraz tamtejszych mediów. W ramach Forum Gospodarczego odbył się panel dyskusyjny pn. "Uprawa winogrona i winiarstwo Republiki Moldova". Strona mołdawska przedstawiła swoje doświadczenia w tej dziedzinie, a także nawiązała liczne kontakty z przemysłem winiarskim, prowadzącym działalność na terenie Ziemi Lubuskiej.

W 2008 roku współpracowaliśmy i uczestniczyliśmy wspólnie z mołdawskim partnerem w przedsięwzięciach organizowanych w ramach Open Days, tj. Tygodnia Regionów i Miast w Brukseli. W ramach programu Polskiej Pomocy Zagranicznej, udzielanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2008, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze przystąpił do realizacji projektu pt. "Teraz Mołdowa! Lubuskie doświadczenia - europejskie szanse". W 2009 roku odbyła się jego II edycja. Głównym celem przedsięwzięcia było wsparcie rozwoju samorządności lokalnej w procesie współpracy transgranicznej oraz pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej. Uczestnicy projektu zapoznali się z praktycznymi aspektami funkcjonowania polskiej administracji publicznej, zespolonej i niezespolonej, oraz wdrażania funduszy europejskich.

W 2012 roku zrealizowano projekt pn. „Akademia dobrego rządzenia dla Mołdawii”. Głównym celem projektu było stworzenie podstaw do profesjonalizacji systemu zarządzania samorządności regionalnej w Municipium Kiszyniów poprzez wskazanie najlepszych praktyk dobrego zarządzania w lubuskich jednostkach samorządu terytorialnego, jak i przygotowanie administracji regionalnej do aktywnej absorpcji funduszy unijnych.

Projekt skierowany był do przedstawicieli administracji regionalnej i lokalnej Municipium Kiszyniów, związanych zawodowo z tematyką współpracy międzynarodowej oraz Unii Europejskiej, jak również do stażystów z Municipium Kiszyniów, którzy zdobyli doświadczenie podczas praktyki w lubuskich jednostkach samorządu terytorialnego, w szcze-

gólności w zakresie zarządzania administracją, wdrażania systemu zarządzania jakością ISO w samorządach oraz specyfiki funkcjonowania i zarządzania szpitalami wojewódzkimi.

Współpraca Województwa Lubuskiego z Obwodem Homelskim (Republika Białorus)

W dniu 7 grudnia 2007 roku w Żaganiu podpisano „Umowę o współpracy międzyregionalnej między Województwem Lubuskim a Obwodem Homelskim”.

Relacje lubusko – homelskie opierają się na współpracy między organami i instytucjami zarówno samorządów regionalnych, jak i lokalnych. Zrealizowane przedsięwzięcia dotyczyły współpracy gospodarczej. 7 grudnia 2007 roku Zachodnia Izba Przemysłowo – Handlowa z siedzibą w Gorzowie Wlkp. zawarła list intencyjny o współpracy z Homelskim Oddziałem Białoruskiej Izby Handlowo – Przemysłowej.

Województwo Lubuskie zorganizowało w 2008 roku misję gospodarczą do Homla, połączoną z uczestnictwem w V Homelskim Forum Inwestycyjnym 2008. W 2010 roku miała miejsce XI Międzynarodowa Wystawa „Wiosna w Homlu” oraz, w tym samym czasie, Forum Gospodarcze, na którym UMWL reprezentował Dyrektor Departamentu Gospodarki i Infrastruktury. W następnym roku przedstawiciele władz lubuskich wzięli udział w kolejnym, VII Forum Gospodarczym oraz XII Międzynarodowych Targach „Wiosna w Homlu”.

Na współpracę z Białorusią na szczeblu regionalnym niewątpliwie przekładają się stosunki polityczne między Unią Europejską a Republiką Białorusi oraz Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białorusi.

Janusz Styczek
Zastępca Dyrektora
Departament Polityki Europejskiej
Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

*Współpraca międzynarodowa województw -
 szanse i wyzwania na przyszłość*

Współpraca transgraniczna i międzyregionalna stanowi istotny element rozwoju regionalnego kraju i jest ważną częścią polityki zagranicznej państwa. Jest również elementem procesu integracji europejskiej i skutecznym narzędziem w przezwyciężaniu dzielącego charakteru granic. Ponadto, wpływa na umacnianie dobrych relacji sąsiedzkich między krajami, zapewnienie partnerskiej współpracy i zrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz, co ważne, eliminowanie stereotypów we wzajemnym postrzeganiu. Działania samorządów, w tym również województw, w zakresie współpracy z zagranicą otrzymują stałe wsparcie rządu. Minister Spraw Zagranicznych wyraża uznanie dla różnorodnych inicjatyw zagranicznych mających na celu rozwój zarówno regionów przygranicznych, jak i centralnych regionów kraju.

Rola tej współpracy wynika z dwóch czynników. Po pierwsze, istotna jest zmiana funkcji granic państwowych wewnątrz Unii Europejskiej (UE) – z dzielącej na przede wszystkim administracyjną. Po drugie, ze względu na to, że we współczesnym świecie kontakty na poziomie społeczeństw, społeczności lokalnych i organizacji społecznych mają coraz większą siłę oddziaływania, nie mniejszą od tradycyjnej dyplomacji, wywierają one bezpośredni wpływ na kształtowanie polityki międzynarodowej. Rzeczywiście, w polskim systemie organizacji państwa, inicjaty-

wy zagraniczne władz samorządowych stanowią element polityki zagranicznej państwa i są ważną częścią polskich działań na arenie międzynarodowej. Aktywność zagraniczna samorządów koordynowana jest przez ministra właściwego do spraw zagranicznych i wymaga jego zgody. Jest ona wymagana przy podejmowaniu inicjatyw zagranicznych województwa i uchwalaniu Priorytetów współpracy zagranicznej województwa. Ponadto, wszystkie szczeble samorządu terytorialnego mają na podstawie art. 172 Konstytucji RP prawo zrzeszania się oraz prawo przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych.

W tym aspekcie minister właściwy do spraw zagranicznych również wydaje zgodę na podstawie odrębnej ustawy. Nowym instrumentem prawnym wprowadzonym przez prawo wspólnotowe jest Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT). W celu utworzenia EUWT w Polsce lub przystąpienia do istniejącej-

go już ugrupowania, jednostki samorządu terytorialnego muszą uzyskać zgodę ministra, która wydawana jest po uzgodnieniu z ministrami właściwymi do spraw wewnętrznych, finansów publicznych oraz rozwoju regionalnego.

Wiosną 2012 r. Rada Ministrów przyjęła Priorytety polskiej polityki zagranicznej na lata 2012-2016¹. Jest to szczególnie dokument, bowiem będąc pierwszym w wolnej Polsce nakreśla zamierzenia Polski w kilkuletniej perspektywie poprzez wskazanie, co z punktu widzenia polityki zagranicznej kraju jest najważniejsze

zarówno w wymiarze centralnym, jak i regionalnym. Jednym z priorytetów polskiej polityki zagranicznej w najbliższych latach będzie stworzenie Polski otwartej na różne wymiary współpracy regionalnej. Nacisk jest więc położony na współpracę z Zachodem na rzecz bezpieczeństwa i silnej gospodarki, na otwarcie i solidarność ze Wschodem, na korzystanie ze sprawdzonych wzorców Północy w trosce o jakość życia obywateli, a także na partnerstwo z Południem w realizacji wspólnych celów i umacnianie współdziałania państw Grupy Wyszehradzkiej (GW)². Konkretne cele, jakie zakłada sobie polska

¹ Priorytety polskiej polityki zagranicznej na lata 2012-2016, Warszawa 2012, dostępne na: <http://www.msz.gov.pl/resource/aa1c4aec-a52f-45a7-96e5-06658e73bb4e:JCR>.

² Ibidem, s. 17-21.

dplomacja w odniesieniu do polityki wobec państw sąsiedzkich widoczne są w działaniach podejmowanych w regionach przygranicznych.

Współpraca międzyregionalna i transgraniczna na zachodniej granicy Polski jest bardzo istotna, ponieważ Niemcy są najważniejszym partnerem Polski w relacjach dwustronnych. Jest ona gwarantem dobrych stosunków polsko-niemieckich i podstawą wzajemnego zrozumienia z tym niezwykle ważnym partnerem. Pogranicze polsko-niemieckie jest wyjątkowe ze względu na to, że powstał tam pierwszy euroregion – Euroregion Nysa. Będąc jednym z 4 euroregionów³ na pograniczu zachodnim, ma on modelowe znaczenie dla tworzenia różnych form współpracy na granicach Polski, ponieważ stworzył pierwsze podstawy instytucjonalnej współpracy transgranicznej. Warto zauważyć, że pod względem liczebności partnerstwa polsko-niemieckie plasują się na czwartym miejscu na liście aktywności zagranicznej polskich województw. Bardzo rozbudowana jest ponadto współpraca władz terytorialnych innych szczebli. Przykładowo, funkcjonuje ok. 1600 partnerstw szkół oraz ponad 400 partnerstw szkół wyższych.

Współpraca z krajami bałtyckimi odbywa się w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, uruchomionej w październiku 2009 r. Wydaje się ona być szczególnie atrakcyjna dla władz samorządowych i regionalnych, pomimo że nie niesie ze sobą dodatkowego źródła finansowania. Stwarza bowiem możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu oraz promocji regionalnych projektów już realizowanych.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych stoi na stanowisku, że należy dążyć do umacniania wspólnego głosu państw Grupy Wyszehradzkiej i podejmować działania na rzecz konsolidacji stanowisk w kwestiach politycznych i regionalnych. Ponadto, współpraca z sąsiadami południowymi Polski rozwija się bardzo dobrze. Dowodem na to jest współpraca w ramach sześciu euroregionów⁴ oraz pierwsze na terenie Polski Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) „TRITIA”, które jest obecnie na etapie powoływania. W jego skład wchodzi cztery regiony, w tym dwa polskie województwa (Opolskie i Śląskie) i czeski Kraj Morawsko Śląski oraz słowacki Samorządowy Kraj Žyľiński. W planach jest też utworzenie EUWT przez Województwo Dolnośląskie wraz z partnerami czeskimi, co do którego podpisany został list intencyjny w październiku 2011 r.

Dobrze rozwija się współpraca samorządów Polski i Słowacji – regiony z tych krajów podpisały dziewięć umów międzyregionalnych, które określają szeroki zakres rozwoju wzajemnych kontaktów. Obecnie współpraca ta obejmuje 136 przedsięwzięć o wartości ok. 180 mln euro. Na tym pograniczu planowane jest wykorzystanie nowego unijnego instrumentu współpracy międzyregionalnej, bowiem Euroregion „Tatry” wraz ze słowackim partnerem – Stowarzyszeniem Region „Tatry” zamierzają utworzyć EUWT o tej samej nazwie.

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej wschodnia granica kraju stała się jednocześnie granicą całej Unii. Współpraca z regionami z państw wschodnioeuropejskich nabrała zatem

³ Euroregiony na pograniczu polsko-niemieckim to: Nysa, Szprewa-Nysa-Bóbr, Pro Europa Viadrina i Pomerania.

⁴ Do euroregionów na pograniczu polsko-czeskim zalicza się: Beskidy, Glacensis, Nysa, Pradziad, Silesia i Śląsk Cieszyński.

nowego znaczenia. Każdego roku organizowane jest Forum Wojewodów i Marszałków województw RP oraz Przewodniczących Administracji Obwodowych i Przewodniczących Rad Obwodowych Ukrainy, podczas którego władze regionalne mają szansę wymieniać się doświadczeniami i planować wspólne działania. Z uwagi na wielostronny charakter, szczególnie interesującym przykładem współpracy jest Euroregion Karpaccy, w skład którego wchodzi podmioty Ukrainy, Słowacji, Węgier i Rumunii. W obszarze współpracy są nie tylko kontakty sąsiedzkie, ale także rozwój gospodarczy i cywilizacyjny regionu, ochrona środowiska naturalnego czy dbałość o wspólne dziedzictwo kulturowe.

Istotnym partnerem dla naszego kraju jest także Rosja, w stosunkach z którą Polsce zależy na utrzymaniu dobrych, pragmatycznych relacji opartych na zasadzie wzajemności. W kategoriach współpracy międzyregionalnej, dużym sukcesem było podpisanie na początku 2012 r. umowy o Małym Ruchu Granicznym z Obwodem Kaliningradzkim. Rola władz lokalnych w tym procesie okazała się nieoceniona.

Wymiar samorządowy i międzyregionalny polityki zagranicznej jest wielokrotnie podkreślany w odniesieniu do celów polskiej polityki zagranicznej. Minister Spraw Zagranicznych, Radosław Sikorski, na spotkaniu z marszałkami województw i wojewodami w kwietniu 2012 r. podkreślił rolę oddolnych inicjatyw obywatelskich i samorządowych w umacnianiu wizerunku Polski poza granicami kraju oraz w wypracowywaniu nowych i skutecznych kanałów komunikacji. Także na poziomie UE problematyka transgraniczna i międzyregionalna znajduje się w centrum zainteresowania i obecna jest

w działaniach instytucji unijnych, zwłaszcza Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej, co odzwierciedlają między innymi decyzje wspierające tego rodzaju współpracę znacznymi środkami finansowymi. Nie należy zapominać, że przedstawiciele samorządów również zasiadają w instytucjach UE, takich jak Komitet Regionów UE. Są wśród nich prezydenci miast, przewodniczący i radni sejmików, marszałkowie województw, starostowie, a także radni miast, gmin i powiatów. Łącznie w Komitecie zasiada 40 członków (oraz ich zastępców) z Polski. Główną rolą Komitetu Regionów UE jest konsultowanie ustawodawstwa UE, a także możliwość wyrażania własnych opinii i przedkładania ich głównym instytucjom Unii Europejskiej.

Polska od wielu lat aktywnie uczestniczy we współpracy transgranicznej i międzyregionalnej. Stanowi ona wyraz naturalnego dążenia społeczeństw do poszukiwania możliwości rozwojowych przez granicę państwową. Polskie samorzady swoją aktywnością dają wyraz otwartości na wszelkie formy współdziałania, upatrując w tym szansę aktywizacji regionów przygranicznych. W tę współpracę zaangażowana jest administracja rządowa, władze samorządowe, euroregiony, izby gospodarcze, organizacje pozarządowe i wiele innych podmiotów. Jednocześnie, współpraca ponad granicami postrzegana jest jako skuteczny instrument upowszechniania europejskich standardów w zakresie demokracji i poszanowania praw człowieka, budowy samorządności oraz społeczeństwa obywatelskiego. Zdecentralizowany charakter funkcjonowania euroregionów sprzyja rozumieniu zasady subsydiarności, która stanowi ważny element procesu integracji europejskiej.

Leszek Świątalski
Wójt
Gmina Stare Bogaczowice,
Członek Komitetu Regionów UE

Wielokierunkowość współpracy międzynarodowej samorządów, w szczególności województw.

Czym jest i czemu służy współpraca międzynarodowa samorządów?

Zakres i cele współpracy najlepiej oddaje określenie „Konwergencja”. Konwergencja – pojęcie oznaczające zbieżność lub powstawanie zbieżności, np. powstawanie podobnych wytworów kulturowych u różnych nacji, zbliżenie się poziomu demokracji, poziomu gospodarczego, gospodarek i w końcu państw.

W nauce o procesie konwergencji wyróżnia się kryteria zbieżności. W odniesieniu do procesu europeizacji można tu przytoczyć tzw. kryteria z Maastricht, wprowadzone przez Traktat o Unii Europejskiej. Są to warunki konieczne do wypełnienia dla państw członkowskich UE. Zostały one powtórzone w Traktacie Lizbońskim.

Ewolucja kontaktów i współpracy międzynarodowej polskich samorządów.

Okres lat 1990 – 2000.

Proces zainteresowania i implementacji w polskim samorządzie najlepszych praktyk i rozwiązań demokracji, budowy społeczeństwa obywatelskiego, samorządności i integracji zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej. Dominowały wówczas wyjazdy studyjne, praktyki, porady eksperckie. Polska została przyjęta do Rady Europy, a przedstawiciele samorządów do Kon-

gresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE). Polska ratyfikowała Europejską Kartę Samorządu Terytorialnego (1993 r.) oraz Konwencję Ramową o Współpracy Transgranicznej Między Wspólnotami i Władzami Terytorialnymi. Doradztwo i programy specjalne płynęły do nas z Unii Europejskiej ale także z USA i wielu organizacji światowych. Zaczęły powstawać partnerstwa bliźniacze, umowy o współpracy, zawiązywały się euroregiony z naszym udziałem. Samorządy przygraniczne aktywnie włączyły się do współpracy z partnerami (sąsiadami) przygranicznymi w ramach programów współpracy przygranicznej (Cross Border Cooperation, CBC) wspomaganą środkami kolejnych Interreg-ów. Gminy, miasta, regiony i organizacje (korporacje) samorządowe przystępowały do międzynarodowych organizacji.

Wymienić tu należy przede wszystkim: Zgromadzenie Regionów Europejskich (Assembly of European Regions, ARE), Eurocities, Rada Gmin i Regionów Europy (Council of European Municipalities and Regions, CEMR), Stowarzyszenie Europejskich

Regionów Granicznych (SEGR). Wiele programów wsparcia zaczęło obejmować młodzież szkolną i studencką. Samorządy traktowały wówczas współpracę partnerską jako instrument budowy społeczeństwa europejskiego.

Okres lat 2000 – 2004, okres przedakcesyjny.

Okres ten był silnie ukierunkowany na zdobycie wiedzy o Unii Europejskiej i jej instytucjach. Zostaliśmy objęci unijną pomocą przedakcesyjną. Współpraca międzynarodowa samorządów, często inicjowana przez samorządy i ich organizacje tzw. starej Unii, zorientowana była na poznanie mechanizmów funkcjonowania funduszy strukturalnych i efektów ich wdrażania. Przedstawiciele samorządów uzyskali status obserwatorów w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (KR). Generalnie okres ten i zdobyte doświadczenia zapoczątkowały pozytywnie w zakresie skali i umiejętności wykorzystania instrumentów wsparcia rozwoju regionalnego w okresie przedakcesyjnym oraz perspektywach budżetowych UE 2004 – 2006 oraz 2007 – 2013.

Okres po 2004 roku – po przystąpieniu do UE.

Po uzyskaniu pełnego członkostwa w Unii Europejskiej, członkowie polskiej delegacji narodowej w Komitecie Regionów UE uzyskali status pełnego członkostwa i zaczęli pełnić szereg odpowiedzialnych funkcji w tej organizacji oraz przyjmować odpowiedzialny zakres prac jako sprawozdawcy, przygotowując opinie KR. Komitet Regionów sam w sobie jest jednym wielkim organizmem służącym współpracy międzynarodowej, międzyregionalnej i politycznej, a także centrum lobbingu na rzecz europejskiej polityki spójności oraz prawodawstwa wspomagającego samorządy. To ostatnie jest szczególnie ważne uwzględniając, że 75% prawa unijnego implementowane jest wprost przez samorządy. Komitet Regionów sam także kreuje politykę współpracy samorzą-

dów. Wspiera współpracę transgraniczną i terytorialną. Określa, że europejska współpraca terytorialna powinna być ukierunkowana na transgraniczną koordynację poszczególnych strategii tematycznych. Wreszcie KR wraz z DG Regio Komisji Europejskiej jest organizatorem największej platformy współpracy i wymiany doświadczeń jaką jest coroczne zdarzenie pn. Open Days. To wtedy najbardziej widoczna jest praca, funkcja i mnogość regionalnych przedstawicielstw w Brukseli.

Analizując ten okres w kontekście współpracy zagranicznej samorządów poza takimi instytucjami jak KR i CLRAE zaznaczyć należy dwa nurty. Pierwszy - to chęć nawiązania kontaktów służących poznawaniu nowych technologii oraz procesów innowacyjnych. Temu służyła – dla przykładu – wizyta studyjna grupy marszałków w USA mająca na celu praktyczne zapoznanie się z technologiami wydobycia gazu łupkowego. Drugi natomiast - sytuuje nas w pozycji transferu doświadczeń samorządowych w kierunku partnerstwa wschodniego. Proces ten, przy pomocy instrumentów np. programu CORLEAP, powoduje, że to my teraz spełniamy misję edukacyjno – wdrożeniową w stosunku do państw aspirujących do członkostwa lub stowarzyszenia z Unią Europejską.

Współpraca społeczeństw czy władz?

Ważniejsze od tego gdzie i w jaki sposób poszukiwać partnerów za granicą jest to, ażeby wcześniej zdefiniować pola współpracy.

Charakterystyka modelowa współpracy jako proces postępowania:

- diagnoza potrzeb i zasobów. Właściwa promocja zapisanej w strategii i realizowanej przez władze gospodarczej współpracy zagranicznej jako ważnego warunku dla rozwoju ekonomicznego,
- gmina, miasto i region jako towar. Założenia strategiczne należy tak przedstawiać, żeby do naszego

otoczenia i naszych adwersarzy dotarły, żeby zrozumieć, zaakceptowali i wyrazili chęć działania. To znaczy, żeby je po prostu kupili,

- dobre i wzajemne poznanie się partnerów,
- wyeksponowanie znaczenia funkcji koordynatorskich,
- monitorowanie, ocena i wnioski na przyszłość.

Bariery współpracy:

- słaba znajomość języków,
- czasami znaczna odległość partnerów. Zmniejszą ją obecnie Internet,

- kadencyjność władz samorządowych. Ciągłość władzy, a właściwie ciągłość polityki zmieniających się władz w myśl przyjętych strategii jest najbardziej krytycznym czynnikiem współpracy. Zdarza się, że lokalna opozycja oraz część elektoratu upatrują we współpracy zagranicznej przejaw wybujałych ambicji, a skrajnie jako zainteresowanie wyłącznie wycieczkami zagranicznymi finansowanymi z publicznych pieniędzy. Podczas gdy kontakty zagraniczne są koniecznym elementem sprawnego zarządzania jednostką lokalną czy regionalną!

PANEL III

MIĘDZYNARODOWE INICJATYWY SAMORZĄDÓW:
KATALOG/FORUM DOBRYCH PRAKTYK

Krystyna Wróblewska,
Dyrektor
Departament Współpracy Zagranicznej
Urząd Marszałkowski
Województwa Pomorskiego

*Międzynarodowa współpraca sieciowa
Województwa Pomorskiego*

Wszelkie działania międzynarodowe, w tym sieciowe, województwa pomorskiego są realizowane na podstawie Priorytetów współpracy zagranicznej województwa pomorskiego przyjętych w maju 1999 roku i zaktualizowanych w maju 2008 roku.

Z oczywistych względów Region Morza Bałtyckiego jest uznany jako kluczowy obszar geograficzny współpracy dwustronnej i wielostronnej Pomorza. Jedną z podstawowych zasad na początku istnienia województw samorządowych była kontynuacja inicjatyw międzynarodowych realizowanych przez województwa, które weszły w skład nowej struktury administracyjnej jaką jest województwo pomorskie.

Jedną za najstarszych inicjatyw sieciowych jest Euroregion Bałtyk ustanowiony w roku 1998. W jego skład wchodzi województwa pomorskie i warmińsko-mazurskie oraz Stowarzyszenie Gmin Euroregionu Bałtyk z Polski, Blekinge, Kalmar i Kalrskrona ze Szwecji, Bornholm z Danii, Obwód Kaliningradzkie z Federacji Rosyjskiej oraz Okręg Klajpedzki z Litwy. Struktury litewskie i szwedzkie ulegały zmianom w ramach reform administracyjnych. Euroregion Bałtyk współpracuje poprzez Zarząd, Międzynarodowy

Sekretariat, sekretariaty narodowe, grupy robocze i doroczne forum

Siecią współpracy, w której od początku jej istnienia, działa województwo pomorskie (uprzednio gdańskie) jest istniejąca od 1992 roku Konferencja Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego (Baltic Sea States Subregional Cooperation – BSSSC). Jest to sieć współpracy sensu stricto – bez osobowości prawnej i bez opłat członkowskich. Działa ona poprzez rotujące przewodnictwo i związany z nim sekretariat, Zarząd spotykający się trzy – cztery razy do roku, grupy robocze oraz doroczną konferencję.

Województwo pomorskie miało zaszczyt przewodniczyć BSSSC w latach 2000 – 2004. Prezydentem był Brunon Synak – ówczesny Przewodniczący Sejmiku Województwa Pomorskiego, sekretariat był prowadzony przez Departament Współpracy Zagranicznej jego dyrektor pełniła obowiązki Sekretarza Generalnego. Nie mogę nie wspomnieć, że obecnie swoje dwuletnie

przewodnictwo z dużym sukcesem kończy województwo zachodniopomorskie. Organizacji tej przewodzili także: Szlezwik – Holsztyn, Bornholm, Region Skania, Ekstern Norway County Network oraz Wolne i Hanzeatyczne Miasto Hamburg. W tej chwili BSSSC „jest w rękach” Finlandii.

Politycy regionalni z Pomorza od 2004 roku są aktywni w Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku. W ramach forum współpracują głównie politycy regionalni (przy wsparciu administracji wojewódzkiej i ekspertów) z Landów Szlezwik – Holsztyn i Meklemburgia Pomorze Przednie, województw zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego, Obwodu Kaliningradzkiego oraz na zasadach obserwatora regionu Skania. Politycy debatują podczas dorocznego forum, do którego przygotowują się w ramach spotkań grup roboczych.

Od 2000 roku, z inicjatywy Meklemburgii Pomorza Przedniego, odbywają się Rozmowy Gdańskie, poświęcone szeroko rozumianej tematyce bezpieczeństwa. W ostatnim czasie wymiana doświadczeń między naszymi dwoma regionami została poszerzona o innych partnerów z obszaru Morza Bałtyckiego. W prace zaangażowane są głównie służby wojewody, przy wsparciu samorządu.

Poznań, 15 listopada 2012

Stała Ogólnopolska Konferencja Współpracy Międzynarodowej Samorządów

Współpraca międzynarodowa samorządów a priorytety polskiej polityki zagranicznej

Izby gospodarcze od roku 1994 działają w ramach Parlamentu Hanzeatyckiego, który jest siecią współpracy izb rzemieślniczych, z siedzibą w Hamburgu. Ze strony Pomorza i przy zaangażowaniu samorządu wojewódzkiego, w ramach Parlamentu działa Pomorska Izba Rzemieślnicza Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Jedną z ciekawszych inicjatyw jest projekt BSR QUICK.

Województwo pomorskie, a przed reformą samorządową, województwo gdańskie jest aktywne w dwóch wielopartnerskich programach rządowych – Ars Baltica oraz VASAB (Vision and Strategies Around the Baltic Sea). W programie Ars Baltica jesteśmy reprezentowani przez Nadbałtyckie Centrum Kultury, które prowadziło sekretariat programu w latach 2004 – 2009. Ars Baltica to wymiana doświadczeń w zakresie kultury, stały kontakt z operatorami kultury z RMB oraz realizacja wspólnych projektów. Sekretariat programu VASAB poświęconego planowaniu przestrzennemu, był koordynowany w latach 1996- 2006 przez sekretariat z siedzibą w Gdańsku.

Jedną z ważniejszych sieci współpracy bałtyckiej jest też Związek Miast Bałtyckich, który został utworzony w roku 1991, jego członkami jest ponad 100 miast RMB, w tym 14 z Polski a 10 z województwa pomorskiego. Sekretariat, przy rotacyjnym przewodnictwie, na stałe jest zlokalizowany w Gdańsku.

Województwo pomorskie od lat współpracuje z Baltic Development Forum, które działa od 1998 roku i – w uproszczeniu – jest platformą debaty o strategiach rozwoju Regionu Morza Bałtyckiego. Stały sekretariat BDF mieści się w Kopenhadze, w ramach BDF działają różnotema-

tyczne sieci, realizowane są debaty, projekty i opracowywane raporty i ekspertyzy. Gdańsk był gospodarzem dorocznego forum BDF w roku 2011. Szczyc ten był powiązany z II dorocznym forum Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Wsparciem dla międzynarodowej współpracy bałtyckiej województwa pomorskiego są też stałe kontakty „bałtyckich” biur regionalnych w Brukseli. Warto też zauważyć, że delegaci do Komitetu Regionów z naszego obszaru działają w ramach grupy bałtyckiej.

W ostatnich latach ważnym dokumentem programowym porządkującym niejako współpracę bałtycką jest wspomniana już Strategia UE dla RMB. Jesteśmy aktywni nie tylko w strukturach mających wpływ na kształt samego dokumentu stanowiącego wizję rozwoju tego obszaru, ale też i przewodziliśmy projektowi flagowemu „Promocja dziedzictwa kulturalnego i unikalnych krajobrazów”. Projekt ten, realizowany wspólnie z partnerami głównie z Meklemburgii Pomorze Przednie oraz Turku z Finlandii, będzie kontynuowany w ramach nowego planu działań strategii.

Zarówno samorząd wojewódzki Pomorza jak i samorządy lokalne oraz wiele instytucji oraz organizacji z naszego terenu jest aktywnych w projektach realizowanych w ramach programów Interreg: mamy 81 partnerów w ramach Programu Południowego Bałtyku oraz 58 partnerów w programie Regionu Morza Bałtyckiego. Przykłady projektów to: Longlife, EfficienSea, Baltic Master I i II, SB VALOR, Bioenergy Promotion, WAB, Best Agers, AGORA 2.0, DISCE, South Baltic OFF. E.R., Submariner, Cleanship, Baltic Fashion, RECRreate, Aquabest, Elmos, YC3.

Warto zauważyć, że współpraca – zarówno dwustronna jak i wielostronna - ewoluowała w czasie. W dużym uproszczeniu można powiedzieć, że w okresie do członkostwa Polski w Unii Europejskiej, byliśmy stroną bardziej reaktywną, korzystającą z doświadczeń innych. Po roku 2004 coraz bardziej przyjmowaliśmy rolę lidera i inicjatora. Choć wyjątkiem zapewne jest przewodnictwo w BSSSC, gdzie – już w okresie 2000 – 2004 - naszym zadaniem było reprezentowanie wszystkich regionów bałtyckich wobec rządów centralnych krajów z RMB, Komisji Europejskiej czy też inicjowanie odpowiednich działań lobbingsowych itd. Za jedno z ważniejszych zadań w ramach naszego przewodnictwa przyjęliśmy wymianę informacji i koordynację między organizacjami i sieciami bałtyckimi różnych poziomów: Rady Państwa Morza Bałtyckiego, Bałtyckiej Konferencji Parlamentarnej, VASAB, Ars Baltica, Komisji Bałtyckiej CPMR (Konferencji Morskich Regionów Peryferycznych), Związku Miast Bałtyckich, Stowarzyszenia Bałtyckich Izb Gospodarczych (BCCA), euroregionów, sieci związków zawodowych, sieci agencji rozwoju regionalnego, sieci współpracy młodzieży czy sieci organizacji pozarządowych. Przy okazji, chciałam zaznaczyć, że nigdy nie zgadzaliśmy się z krytycznymi głosami mówiącymi, że w Regionie Morza Bałtyckiego jest za dużo organizacji. Uważaliśmy, że to dobrze, że ludzie chcą współpracować. Ponadto, są to sieci współpracy działające na różnych poziomach – od centralnego do społeczeństwa obywatelskiego, czyli uzupełniające się. I tylko w wypadku regionów są dwie organizacje – BSSSC i KB CPMR. Natomiast ważne jest by te wszystkie poziomy współdziałały, wymieniały się informacjami oraz prowadziły wspólny lobbying na rzecz Regionu

Morza Bałtyckiego. Nie przez przypadek jesteśmy uznani za obszar o największej ilości dobrych przykładów wspólnego działania.

Niezwykle cenna w tamtym okresie była też konieczność i przywilej współpracy z pozostałymi bałtyckimi regionami Polski oraz rządem w sprawach dotyczących Bałtyku.

Ważną kwestią w całym okresie i w większości sieci, jest rola bałtyckich partnerów z obszaru Federacji Rosyjskiej, zwłaszcza Obwodu Kaliningradzkiego. Muszę przyznać, że chyba największą aktywność przejawiają oni w Euroregionie Bałtyk. Ale są też obecni w pozostałych sieciach oraz projektach.

Podsumowując naszą aktywność w wymienionych sieciach, można powiedzieć że wszystkie one – choć z różną intensywnością – zajmują się:

- inicjowaniem i/lub realizowaniem wspólnych projektów;
- dawaniem oficjalnego poparcia dla projektów;
- lobbingsiem na rzecz oczekiwanych rozwiązań – wobec instytucji Unii Europejskiej oraz rządów centralny, także wobec innych organizacji regionalnych;
- promocją zdecentralizowanej współpracy bałtyckiej;
- działaniami na rzecz Regionu Morza Bałtyckiego w ramach Komitetu Regionów;
- poszerzaniu wiedzy o politykach i inicjatywach ważnych dla RMB wśród polityków samorządowych i pracowników administracji;
- prowadzeniu debaty na tematy ważne dla RMB, przy częstym ścieraniu się poglądów;
- inicjowaniu i wspieraniu zaangażowania młodzieży we współpracę bałtycką, aktywność obywatelską i budowanie demokracji.

Janusz Gromek Prezydent Miasta Kołobrzeg

Międzynarodowa Współpraca Gminy Miasto Kołobrzeg – priorytety, cele i kierunki działań

Międzynarodowa współpraca stanowi istotny element polityki rozwoju Gminy Miasto Kołobrzeg. Zapewnia przepływ doświadczeń pomiędzy miastami z różnych państw, a tym samym wspiera działania zmierzające do podniesienia jakości funkcjonowania instytucji samorządowych, ułatwia rozwój turystyki, zapewnia koordynację rozbudowy infrastruktury, prowadzi do kulturowego i edukacyjnego rozwoju regionu, jest narzędziem promocji.

Zaangażowanie się we współpracę międzynarodową mieszkańców z różnych krajów prowadzi do lepszego poznania oraz zbliżenia się społeczeństw z miast partnerskich, a dzięki wymianie doświadczeń na polu różnych dziedzin przyczynia się również do usprawnień i rozwoju gospodarczego i społecznego miast, wpływając także na ogólne poszerzenie wiedzy ich mieszkańców.

Współpraca zagraniczna Miasta Kołobrzeg obejmuje zagadnienia związane z:

- gospodarką (rozwojem handlu i drobnego przemysłu),
- ochroną środowiska,
- wymianą doświadczeń i wspólnymi inicjatywami wykorzystania środków europejskich,
- infrastrukturą transportową,
- kulturą,
- sportem,
- turystyką.

Wpływ współpracy na rozwój ekonomiczny i gospodarczy miasta Kołobrzeg.

W tej dziedzinie szczególnie istotna jest współpraca w zakresie:

- rozwoju powiązań komunikacyjnych o charakterze lokalnym i regionalnym (budowa dróg i mostów, ścieżek rowerowych),
- rozwoju infrastruktury instytucjonalnej (np. wymiana informacji, organizacja wspólnych targów),
- obsługi ruchu turystycznego (budowa szlaków turystycznych, koordynacja rozwoju bazy noclegowej),
- koordynacji realizacji inwestycji o znaczeniu transgranicznym.

Miasto Kołobrzeg współpracuje z 11 miastami z 7 państw.

Współpraca zagraniczna Miasta Kołobrzeg sięga lat 80 tych kiedy to po raz pierwszy nawiązany został kontakt i rozpoczęto współpracę pomiędzy szkołami w fińskim mieście Pori. W kolejnych latach rozszerzał się zakres współpracy z kolejnymi miastami w Europie.

Aktywnie współpracujemy również miastami :

- w Belgii – Kokelberg
- w Danii – Rune, Nyborg
- w Finlandii – Pori
- w Niemczech – Barth, Bad Oldesloe, Berlin Pankow
- w Szwecji – Landskrona, Simrishamn
- na Ukrainie – Teodosja
- we Włoszech – Follonica

Do efektów wieloletniej współpracy z miastami partnerskimi zaliczyć można promocję Miasta Kołobrzeg na arenie międzynarodowej, wymianę młodzieży między szkołami oraz klubami sportowymi, możliwość realizacji projektów dofinansowywanych z Unii Europejskiej, wspólne projekty kulturalne, uczestnictwo miasta w wielu przedsięwzięciach międzynarodowych jak np. w Nowej Hanzie.

Aspekt kulturalny współpracy zagranicznej .

Gmina Miasto Kołobrzeg współpracuje z miastami partnerskimi oraz europejskimi organizacjami w wielu aspektach, jednym z nich jest aspekt kulturalny. Przykładem kooperacji w tym zakresie są odbywające się od ponad 20 lat w Kołobrzegu Międzynarodowe Spotkania z Folklorem INTERFOLK. Podczas festiwalu mieszkańcy oraz goście wypoczywający w Kołobrzegu mają okazję do poznania oryginalnego folkloru, tradycji i kultury innych krajów.

Każdego roku występują zespoły folklorystyczne z całego świata m.in. z Rosji, Turcji, Dominikany, Słowacji, Chorwacji, Polski i Niemiec przyciągając do Kołobrzegu rzesze turystów. Impreza współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach przynależności do Euroregionu Pomerania.

Kolejnymi działaniami podejmowanymi w tym aspekcie były:

- Wystawa malarska „Razem - Gemeinsam” zrealizowana przez artystów z Kołobrzegu i Berlina
- Spotkania polskich i niemieckich chórów „Z bliska z daleka” ,
- Międzynarodowy Festiwal „Muzyka w Katedrze” – Rok Karola Szymanowskiego
- Kołobrzeskie Dni Muzyki Kameralnej im. Maxa Regera,
- Partnerskie Dni Kołobrzegu.

Innym przykładem był projekt „Blżej Polski. My w Północnej Nadrenii Westfalii i w Europie. Kołobrzeg 2011”, w ramach którego odbywały się polsko-niemieckie warsztaty artystyczne dla młodzieży. Uczestnicy projektu pod okiem profesjonalnych instruktorów rozwijali zdolności i pasje w dziedzinach teatru, fotografii i audio-wizualności. Projekt uzyskał również aprobatę oraz dofinansowanie Stowarzyszenia Gmin Euroregionu Pomerania z funduszy Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży a efekty tygodniowych warsztatów młodych artystów z Polski i Niemiec, przyciągały tłumy zainteresowanych kołobrzeżan i turystów.

Aspekt edukacyjny współpracy zagranicznej.

Na tej płaszczyźnie współpracy istotnym wydarzeniem była konferencja poświęcona polsko

- niemieckiej historii pod tytułem „Mosty do Ojczyzny, Mosty do Europy”. Dotyczyła ona wspólnej historii Polski i Niemiec oraz znaczenia słowa ojczyzna w aspekcie wielonarodowości Europy. Spotkanie miało wymiar wielopokoleniowy poprzez udział seniorów oraz młodzieży z Polski i z Niemiec. Oficjalnym otwarciem tego wydarzenia była wspólna wystawa fotograficzna „Kołobrzeg dawniej i dziś” przygotowana we współpracy Pommersches Landesmuseum w Greifswald oraz Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu. Konferencja stała się symbolem i dowodem pojednania polsko - niemieckiego narodu z uszanowaniem kart historii oraz chęci współpracy i rodzących się wielonarodowych przyjaźni.

Współpraca międzynarodowa szkół.

Wszystkie szkoły podstawowe i gimnazjalne funkcjonujące w Kołobrzegu, od wielu lat realizują różnorodne formy współpracy zagranicznej. Główny nurt współpracy wynika z realizacji programu edukacyjnego Unii Europejskiej – Comenius – Uczenie się przez całe życie, którego celem jest rozwijanie wśród dzieci, młodzieży i kadry nauczycielskiej wiedzy o różnorodności kultur europejskich, a także nabywanie kompetencji życiowych niezbędnych dla rozwoju osobistego. W ramach programu, którego główną formą realizacji była wymiana międzynarodowa, dzieci i młodzież poznawały kulturę, tradycję i różnorodne zwyczaje Niemiec, Turcji, Szkocji, Włoch, Finlandii, Portugalii, Francji, Hiszpanii, Holandii.

Część szkół podstawowych realizuje program eTwinning, umożliwiający współpracę dzieci i młodzieży w Europie za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnej (ICT).

Profilaktyka, to kolejny krąg tematyczny realizowany i popularyzowany w ramach współpracy międzynarodowej. „Transgraniczna sieć profilaktyki uzależnień w Euroregionie Pomerania”, to projekt umożliwiający ukierunkowanie aktywności na zdrowy styl życia od wczesnych lat dzieciństwa, a jednocześnie umożliwiający podejmowanie działań rozwijających postawy asertywne wśród dzieci i młodzieży wobec dostępności różnorodnych używek.

Szczególnym rodzajem projektu realizowanego w ramach współpracy międzynarodowej jest ten, którego celem jest popularyzowanie wiedzy ekologicznej – Baltic Sea Project aktywizujący mieszkańców wybrzeży Morza Bałtyckiego w Polsce, Szwecji, Niemczech, Danii, Finlandii.

Kolejnym projektem edukacyjno-sportowym był binacjonalny polsko-niemiecki projekt edukacyjno - sportowy Fair Friends nawiązujący do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej i zrealizowany w przededniu EURO 2012 w ramach partnerstwa miasta Kołobrzeg i dzielnicy Berlina – Pankow. Projekt uzyskał wsparcie Fundacji Króla Baudouina w Belgii w ramach kampanii „Stand Up Speak Up”, która wspiera projekty wymierzone przeciwko rasizmowi na stadionach piłkarskich i poza nimi. Głównym jego zamierzeniem była integracja dzieci z Polski i Niemiec poprzez sport i edukację oraz nawiązanie kontaktów partnerskich bezpośrednio pomiędzy szkołami. Celami pośrednimi tego projektu było poszerzanie wiedzy o Unii Europejskiej, nauka tolerancji i zasad fair play zarówno na boisku jak i w życiu, wymiana doświadczeń pomiędzy dziećmi, doskonalenie znajomości języka, zawieranie nowych przyjaźni opartych na zaufaniu i wzajemnym zrozumieniu. Dzieci

uczestniczyły w zajęciach sportowych, artystycznych, edukacyjnych oraz zwiedzały najpiękniejsze miejsca w Kołobrzegu.

Aspekt społeczny współpracy międzynarodowej .W aspekcie społecznym w wyniku wieloletniej współpracy, zwłaszcza z partnerem niemieckim, zrealizowanych zostało szereg różnych projektów i akcji społeczno-charytatywnych. Jedną z nich było dofinansowanie w kwocie 100 tys. Euro przez władze Berlina Pankow projektu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej pod tytułem: "Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej w Kołobrzegu" z okazji 11 rocznicy współpracy pomiędzy miastami. Czek został przekazany podczas uroczystości z okazji jubileuszu 750-lecia nadania praw miejskich Miastu Kołobrzeg.

Godny uwagi jest kolejny polsko – niemiecki projekt, w ramach którego uczniowie ze szkół ogólnokształcących pielęgnowali groby na kołobrzeskim Cmentarzu Wojennym.

W efekcie aktywnej współpracy oraz wzajemnych przyjacielskich stosunków powstało w Berlinie Stowarzyszenie Przyjaciół Kołobrzegu zrzeszające ponad 150 członków, które w ramach swojej działalności uczestniczyło w wielu akcjach. Nieoceniona była ich pomoc dla sparaliżowanego kołobrzeżanina Sebastiana, który otrzymał specjalistyczne łóżko rehabilitacyjne, czy też wsparcie w wyposażeniu gabinetu stomatologicznego dla jednej z kołobrzeskich szkół.

Aspekt inwestycyjny współpracy zagranicznej W aspekcie inwestycyjnym dzięki partnerstwu z miastem Barth zrealizowana została

budowa ścieżki rowerowej Ustronie Morskie – Kołobrzeg – Dźwirzyno oraz Miasto Barth w ramach międzynarodowej nadmorskiej trasy rowerowej Nr 10. W zakresie współpracy stworzono transgraniczny projekt turystyczny, wybudowano niemal 15 km ścieżek rowerowych na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg, Gminy Kołobrzeg, Gminy Ustronie Morskie oraz Miasta Barth wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Powstały nowe miejsca odpoczynku, punkty widokowe, oświetlenie i mała architektura. Projekt został dofinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Krajów Związkowych Meklemburgia - Pomorze Przednie / Brandenburgia i Rzeczypospolitej Polskiej (Województwo Zachodniopomorskie) 2007-2013. Międzynarodowa Trasa Rowerowa nr 10 biegnie wzdłuż brzegu Morza Bałtyckiego i niewątpliwie jest jedną z najpiękniej położonych ścieżek rowerowych. Malownicze trasy są atrakcją dla turystów oraz mieszkańców Euroregionu Pomerania.

Współpraca z Euroregionem Pomerania

Przynależność Gminy Miasto Kołobrzeg do Euroregionu Pomerania od października 2000 r. niesie za sobą ogrom możliwości dla rozwoju miasta i jego mieszkańców. Gminy z obszaru wsparcia mogą być dla siebie partnerem w wielu projektach i zakresach wzmacniających więzi ponadregionalne i transgraniczne, rozszerzając kontakty oraz możliwość międzynarodowej kooperacji. Gmina Miasto Kołobrzeg niejednokrotnie

korzystała z dofinansowania z różnych funduszy europejskich otrzymując, począwszy od roku 2003 r., kwotę około 9 mln zł. na realizację projektów inwestycyjno - kulturalno - społecznych związanych ze współpracą zagraniczną.

Między innymi właśnie, dzięki szeregowi projektów i programów transgranicznych jakie zrealizowaliśmy na przestrzeni ostatnich lat przy wsparciu Euroregionu Pomerania, Miasto Kołobrzeg zostało wybrane na miejsce, w którym odbyła się konferencja poświęcona Europejskiej Współpracy Terytorialnej. „Wspólnie ponad granicami“ tak brzmiało motto obchodzonego w całej Europie w dniu 21 września 2012 r. Dnia Europejskiej Współpracy. Stanowił on bardzo istotny element inicjatywy strategii komunikacyjnej Komisji Europejskiej. Podczas konferencji szczególna uwaga zwrócona została na ok. 70 transgranicznych i transnarodowych programów UE wspierających współpracę zagraniczną w celu zwiększenia ich znajomości oraz zrozumienia współpracy w wymiarze transgranicznym poprzez zaprezentowane różnego rodzaju działania.

Plany na przyszłość

Na fali przemian politycznych w Polsce, kiedy zabiegaliśmy o wejście do Unii Europejskiej, z dużym zaangażowaniem włączyliśmy się w nurt współpracy ze społecznościami innych krajów. Nawiązaliśmy kontakty z samorządami z Niemiec, Danii, Holandii, Szwecji i Finlandii. Wiele z nich utrzymujemy do dziś, choć wzorem współpracy międzynarodowej jest kooperacja z Berlinem Pankow. W tym

roku obchodziliśmy 18 rocznicę współpracy pomiędzy naszymi miastami. Z tej okazji odbyła się uroczystość, podczas której na ratuszu w Berlinie Pankow została wywieszona kołobrzaska flaga.

Świadomi wagi pomocy i życzliwości, które otrzymaliśmy od partnerów zagranicznych, wyciągamy pomocną dłoń do innych. Przykładem może być rozwój kontaktów z Teodozją na Ukrainie czy podpisanie listu intencyjnego o nawiązaniu współpracy z chorwackim miastem Opatija w zakresie turystyki, wymiany młodzieży, kultury, sportu oraz wzajemnego wsparcia przy realizowaniu projektów dofinansowanych z Unii Europejskiej. Czujemy się zobowiązani do współdziałania ze środowiskiem chorwackim, które w 2013 roku dołączy do rodziny państw europejskich.

Współpraca zagraniczna Gminy Miasto Kołobrzeg jest jedną z najważniejszych form aktywności samorządu w kształtowaniu zrównoważonego rozwoju ekonomicznego miasta i rozwoju jego konkurencyjności gospodarczej. Dlatego uważam, że w realizacji zadań z zakresu współpracy zagranicznej istotne jest wykorzystanie doświadczeń innych krajów europejskich, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości płynących z dostępnych dla Polski funduszy unijnych. Konieczne jest włączenie się we współpracę w programach edukacyjnych, wymianę informacji, wspólne przygotowywanie projektów, organizację wzajemnych prezentacji, staży zagranicznych, wizyt studyjnych oraz działania wspierające naukę języków obcych. Aby każdy mieszkaniec mógł poczuć się nie tylko obywatelem danego miasta, regionu czy kraju ale również obywatelem świata.

Wioletta Sokół
Dyrektor
Departament Współpracy Międzynarodowej
Urząd Marszałkowski
Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Trzeci sektor – ważny partner we współpracy międzyregionalnej. Konkurs ofert realizowany przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

W debacie na temat samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej nie można pominąć tak ważnego wątku jakim jest współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi, dzięki której wspierane są oddolne inicjatywy międzynarodowe. Mają one szczególne znaczenie w wymiarze kontaktów obywatelskich i międzyludzkich.

W ostatnich latach dzięki wspólnym działaniom Samorządu Województwa i organizacji pozarządowych wypracowany został mechanizm tej współpracy będący dobrą praktyką wzbogacającą współpracę międzyregionalną. Z punktu widzenia działań naszego samorządu kluczowym instrumentem jest przeprowadzany raz w roku, zwykle w styczniu „Konkurs ofert realizowany przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego”.

Chciałabym przedstawić kilka przykładów projektów, które były przez nas dotowane w ostatnich trzech latach w ramach przeprowadzanych „Konkursów ofert”. Trudno jest je usystematyzować, ponieważ zakres geograficzny i tematyczny konkursu jest szeroki, a organizacje składają najróżniejsze oferty. Postaram się jednak przedstawić

Państwu ogólny obraz konkursu i zakres realizowanych dzięki niemu projektów. Niektóre z projektów zgłaszanych przez organizacje są duże (jak na możliwości przewidzianych środków finansowych) i dotowane kwotami powyżej 20 tys. zł, a inne niewielkie – dofinansowanie dla nich wynosi 1-3 tys. zł. Wśród tych pierwszych można wymienić:

- „Integracja i współpraca osób 50+ z Obwodem Kaliningradzkim” realizowany przez Uniwersytet III Wieku i Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Elblągu;
- „Koncert integracyjnej orkiestry perkusyjnej Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, koło w Giżycku w ramach obchodów 20-lecia współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Departamentem Côtes d'Armor”;
- „Idee humanitarne w integracji młodzieży Polski, Niemiec i Rosji – warsztaty” realizowany przez Warmińsko-Mazurski Zarząd Okręgowy PCK.

Małe projekty realizowane są najczęściej przez niewielkie organizacje, dla których takie działania to duży wysiłek organizacyjny. Jednak ich wartość dla społeczności regionu jest na tyle istotna, że wspieranie ich jest koniecznością. Przykładami takich działań są:

- „VII Biesiada Wileńska” realizowany przez Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- „Międzynarodowy staż judo” realizowany przez Towarzystwo Sportowe „Gwardia” Olsztyn;
- „XI Dni Kultury w Obwodzie Kaliningradzkim” przez Towarzystwo Ratowania Dziedzictwa Kulturowego Kresów Dawnych i Obecnych „Ojcowizna”;
- „Wigilia Narodów” realizowany przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Policealnej w Olsztynie - Medyk;
- „Pod znakiem różowej wstążki – gdy życie rzuca wyzwanie” międzynarodowa konferencja organizowana przez Elbląskie Stowarzyszenie Amazonek.

Dużą część zgłaszanych projektów realizowanych jest we współpracy z partnerami z Obwodu Kaliningradzkiego. Wiąże się to z faktem, że dla Warmii i Mazur rosyjski partner należy do najważniejszych – z powodu bezpośredniego sąsiedztwa. Dlatego też w ciągu ostatnich trzech lat około połowa dotowanych w ramach konkursu projektów dotyczyła współpracy z Obwodem Kaliningradzkim. Zakres tematyczny jest szeroki, ale do wiodących tematów należały: kultura i edukacja, sport, zdrowie oraz integracja społeczna osób niepełnosprawnych. Projekty dotyczyły także wsparcia seniorów, ochrony środowiska, przedsiębiorczości oraz współpracy z Polonią kaliningradzką. Swoistym podsumowaniem dotychczasowych wspólnych działań było zorganizowane w Olsztynie Polsko-Rosyjskie

Forum Organizacji Pozarządowych, projekt otrzymał wsparcie MSZ w ramach realizowanych projektów wspólnych MSZ i samorządów.

Innym ważnym kierunkiem współpracy jest Litwa (ok. jedna piąta wszystkich dotowanych projektów) – także z powodów geograficznych i historycznych. Projekty realizowane z partnerami litewskimi wiążą się przede wszystkim ze wsparciem społeczności polskiej oraz wymianą kulturalną i młodzieżową.

Oba te kierunki są dominujące także z powodu praktycznego braku bariery językowej i względnie niskich kosztów współpracy (bliska odległość, niewielkie koszty podróży, zbliżony poziom życia). Jednak inne kierunki geograficzne, które są ważne dla naszego regionu, również cieszą się zainteresowaniem organizacji pozarządowych. Dotyczy to przede wszystkim francuskiego Departamentu Côtes d'Armor oraz obszaru Morza Bałtyckiego (np. projekt „Młodzieżowe rady krok po kroku” realizowany przez Europejskie Stowarzyszenie Edukacji i Rozwoju „Pionier” realizowany w 2012 angażujący członków Rady Młodzieżowej Euroregionu Bałtyk.

Nie można zapominać o innym ważnym kierunku naszej współpracy – Ukraina, gdzie partnerem od lat jest Obwód Rówieński. Współpraca organizacji pozarządowych z ich odpowiednikami na Rówieńszczyźnie jest dopiero na początkowym etapie rozwoju, jednak w 2011 r. dofinansowaliśmy w ramach konkursu duży projekt realizowany przez Towarzystwo Miłośników Wołynia i Polesia Oddział w Olsztynie. Mamy nadzieję, że ten kierunek będzie cieszył się coraz większym zainteresowaniem trzeciego sektora na Warmii i Mazurach, mimo sporej odległości pomiędzy regionami i związanych z tym wyższych kosztów współpracy.

Podsumowanie

Konkurs jest na tyle już mocno obecny w przestrzeni współpracy pomiędzy trzecim sektorem a Samorządem Województwa, że od przeszłego roku nagroda „Godni Naśladowania” (promujący najlepsze inicjatywy organizacji pozarządowych i ich współpracę z samorządem, organizowany pod patronatem Marszałka Województwa) będzie wzbogacony o nową kategorię: najlepsza inicjatywa z zakresu współpracy międzynarodowej. Świadczy to z pewnością o rozwoju tego rodzaju działań. Otwarty konkurs ofert rozpatrywać należy jako

wartościowy instrument współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. Korzyści odnoszą obie strony – w pewnym sensie my oddelegujemy część zadań do realizacji przez organizację, jednocześnie je wspierając. Organizacje zaś dzięki temu poszerzają obszary swej działalności, wymieniają doświadczenia, pozyskują nowych partnerów, rodzą się ciekawe wspólne inicjatywy. To wzajemne dopełnianie się samorządu (jako ramy) i NGO-sów jako jej treści pozwala pełniej wykorzystać potencjał regionu i wyselekcjonować rzeczywiste, wartościowe, rokujące na przyszłość partnerstwa oraz wypełnić aktualne zadania.

Sylvia Pędzińska
Kierownik
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Operacyjnego Współpracy
Transgranicznej Rzeczpospolita Polska
(Województwo Lubuskie) –
Brandenburgia 2007 – 2013

Międzynarodowa współpraca samorządów realizujących wspólne projekty dofinansowywane ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013

Europejska Współpraca Terytorialna (EWT) jest to jeden z trzech celów polityki spójności na lata 2007-2013 - ujętej w traktatach unijnych przez przyjęcie Jednolitego Aktu Europejskiego w 1986 r. i służącej przede wszystkim wzmocnieniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, poprzez zmniejszenie różnic w poziomie życia i rozwoju gospodarczego między regionami państw członkowskich UE. Cel EWT służy wspieraniu, promocji i realizacji wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii Europejskiej. W ramach tego celu realizowane są programy w trzech komponentach: transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym. O wyjątkowości tychże programów na tle innych instrumentów UE świadczy ich międzynarodowy charakter.

Wsparcie z EWT otrzymują tylko działania realizowane wspólnie przez partnerów z różnych krajów. Wszystkie programy współpracy terytorialnej obejmują co najmniej dwa pań-

stwa UE i w związku z tym uczestnicy realizowanych projektów muszą reprezentować różne państwa. Dzięki takiemu rozwiązaniu, programy sprzyjają zawiązywaniu partnerstw pomiędzy podmiotami z całej Europy.

Programami transgranicznymi w ramach celu 3 (EWT) zostały objęte podregiony, których granicę stanowią wewnętrzne i niektóre zewnętrzne granice lądowe Unii Europejskiej oraz regiony w obszarach nadmorskich oddzielonych od siebie maksymalnie o 150 km. Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013 (Program) należy do grupy programów współpracy transgranicznej i jako jedyny z trzech realizowanych w ramach współpracy transgranicznej na pograniczu polsko-niemieckim jest zarządzany przez stronę polską.

Głównym postanowieniem lubusko-brandenburskiego Programu, zatwierdzonego przez Komisję Europejską ponad 4 lata temu tj. w dniu

25 marca 2008 r. jest: „Pokonywanie granic: redukcja niedogodności spowodowanych położeniem przygranicznym i wspólny rozwój regionu Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia”. To partnerstwo transgraniczne stanowi najistotniejszy poziom współpracy w projektach dofinansowanych w ramach tego Programu. Projekty te powinny sprzyjać budowie wzajemnych powiązań „ponad granicami”, pomiędzy samorządami lokalnymi, instytucjami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, czy też instytucjami kulturalnymi. Każdy projekt musi również wykazywać znaczący „wpływ transgraniczny”. Zamierzeniem Programu jest promowanie współpracy i bezpośrednich kontaktów wspierających rozwój gospodarczy i społeczny oraz ochronę środowiska w obszarach przygranicznych, charakteryzujących się zwykle niższym poziomem rozwoju w porównaniu do średniej krajowej.

Wspólne, transgraniczne działania realizowane w ramach Programu dotyczą m.in. następujących zagadnień:

- poprawy uwarunkowań infrastrukturalnych oraz stanu środowiska;
- rozbudowy powiązań gospodarczych oraz współpracy sektorów gospodarki i nauki;
- wspierania dalszego rozwoju zasobów ludzkich i rozbudowy transgranicznej kooperacji.

Kwalifikowalnym obszarem wsparcia po stronie polskiej to Podregion Gorzowski, w skład którego wchodzi powiaty: gorzowski, międzyrzecki, słubicki, strzelecko – drezdenecki, sulęciński i miasto na prawach powiatu Gorzów Wielkopolski oraz Podregion Zielonogórski, w skład którego wchodzi powiaty: krośnieński, nowosolski, świebodziński, zielonogórski,

żagański, żarski, wschowski i miasto na prawach powiatu Zielona Góra. Po niemieckiej stronie natomiast do programowego obszaru wsparcia wchodzi powiaty Märkisch-Oderland, Oder-Spree i Spree-Neiße oraz miasto na prawach powiatu Frankfurt nad Odrą i Cottbus.

Program funkcjonuje na zasadzie otwartego naboru do momentu wyczerpania środków w poszczególnych priorytetach. Od początku wdrażania tego Programu tj. od 1 października 2008 r. cieszy się on ogromną popularnością. Świadczy o tym fakt, iż już na pierwszym - po ogłoszeniu naboru wniosków posiedzeniu – Komitetu Monitorującego (gremium odpowiedzialne za wybór projektów), zostało przedstawionych do zatwierdzenia aż 40 projektów. W tym samym 2009 roku odbyły się w sumie aż cztery posiedzenia KM, z czego zgodnie z zasadą obowiązującą w Programie dwa po polskiej i dwa po niemieckiej stronie obszaru wsparcia, na których oddano pod głosowanie w sumie 65 wniosków o łącznej wartości wnioskowanego dofinansowania ze środków UE w wysokości 109 594 577,82 EUR. Stanowiło to wówczas prawie 95% wszystkich dostępnych w ramach Programu środków (około 124 mln EUR). Należy przy tym zaznaczyć, iż chodzi tu o wnioski przedłożone, lecz nie zatwierdzone przez Komitet Monitorujący, czy też już zakontraktowane.

Od początku wdrażania Programu do dnia 31.12.2012 r. Instytucja Zarządzająca zawarła z beneficjentami 73 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania w wysokości 98 685 646,32 EUR (środki europejskie). Tym samym postęp we wdrażaniu finansowym Programu – w odniesieniu do zakontraktowa-

wanych środków – wynosi 84,31 % i jest obecnie o prawie 16 punktów procentowych niższy niż postęp mierzony w odniesieniu do zatwierdzonych przez Komitet wniosków o dofinansowanie. Należy zauważyć, iż łączna suma dofinansowania projektów zatwierdzonych przez KM, zrównała się z dostępną alokacją Programu.

W rozbiciu na poszczególne priorytety największą kwotę zakontraktowano do tej pory na realizację projektów w Priorytecie I – dotyczącym wsparcia infrastruktury oraz poprawy stanu środowiska – tj. 57,52 %. Aktualnie różnica między liczbą wniosków wybranych do końca 2012 roku do dofinansowania (85) a liczbą podpisanych umów (73) wynosi 12, co oznacza, iż przy założeniu, że dotychczasowe tempo zostanie utrzymane, do końca 2013 roku zakontraktowaniem powinny zostać objęte wszystkie wnioski zatwierdzone przez Komitet do końca 2012 roku. Tym samym poziom kontraktacji środków w Programie osiągnąłby na dwa lata przed zamknięciem obecnej perspektywy finansowej poziom 100%, co wydaje się być optymalnym rezultatem.

Należy stwierdzić iż w ramach lubusko-brandenburskiego Programu największym powodzeniem cieszy się wspomniany już wyżej Priorytet I. KM podejmując decyzje o dofinansowaniu projektów, wspierał przede wszystkim działania mające na celu poprawę infrastruktury - w szczególności infrastruktury drogowej, a także działań związanych z tworzeniem szeroko pojmowanej infrastruktury społecznej, jak np. na modernizację obszarów aktywnego wypoczynku w miastach, czy też miejsc związanych z działalnością kulturalną i społeczną.

W przypadku Priorytetu 2 – dotyczącego wspierania powiązań gospodarczych i mającego na celu przede wszystkim rozwój przedsiębiorczości i nauki, jak również Priorytetu 3 – związanego z rozwojem zasobów ludzkich i transgraniczną kooperacją, zainteresowanie potencjalnych beneficjentów i partnerów projektów było znacznie niższe niż w przypadku Priorytetu I. W obu ww. Priorytetach znajdowało się ono na podobnym poziomie. Taki rozkład zainteresowania potencjalnych beneficjentów oraz decyzji podejmowanych przez polsko-niemieckie gremium, świadczy o ciągłym zapotrzebowaniu w regionie na nowoczesną infrastrukturę drogową oraz społeczną. Mniejsze zainteresowanie działaniami związanymi z przedsiębiorczością ma najprawdopodobniej związek z wykluczeniem przedsiębiorstw z grona potencjalnych beneficjentów Programu, co znacznie ogranicza krąg instytucji mogących wnioskować o dofinansowanie. Tematyka większości projektów realizowanych w ramach tego priorytetu dotyczy szeroko pojmowanych działań wspierających gospodarkę – od poradnictwa w zakresie praw konsumenckich po obu stronach granicy poprzez tworzenie sieci współpracy małych i średnich przedsiębiorstw do tworzenia miejsc lokowania inwestycji w obszarze wsparcia.

W ramach realizacji Programu największy odsetek – 42% – wśród kategorii beneficjentów, których projekty uzyskały dofinansowanie ze środków UE, stanowiły jednostki samorządu terytorialnego. Drugą grupę stanowiły organizacje pozarządowe - 25 % .Trzecią co do wielkości grupą były instytucje szkoleniowe – 17%. Natomiast jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego oraz szkoły wyższe

były beneficjentami odpowiednio 8% projektów, którym Komitet przyznał dofinansowanie.

Należy wspomnieć, iż znaczącym kryterium wyboru przez Komitet projektów do dofinansowania była ich komplementarność (np. wewnętrz-programowa) potwierdzająca, iż projekty mogą się wzajemnie uzupełniać, przynosząc efekt multiplikacji i synergii. Dotyczy to przede wszystkim: projektów edukacyjnych, które były skierowane na osiągnięcie wspólnego celu, jakim było przygotowanie wykwalifikowanej kadry na potrzeby regionu transgranicznego, ze szczególnym uwzględnieniem ofert pracy na otwierającym się dla polskich pracowników niemieckim rynku pracy. W przypadku tychże projektów edukacyjnych była to często także komplementarność międzyfunduszowa (środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) w ramach Polityki Spójności UE.

Należy podkreślić, iż w Programie tym utrzymuje się stosunkowo wysoki poziom partnerstwa, w tym partnerstwa instytucjonalnego, przy czym zdecydowanie widać tu ważną rolę projektów małych (do 15 tys. Euro wartość dofinansowania) i sieciowych (do 51 tys. Euro wartość dofinansowania), wdrażanych przez polskie i niemieckie biura euroregionów - jako podstawy współpracy instytucjonalnej. Partnerstwa instytucjonalne to głównie partnerstwo projektowe, czyli takie, które zawiązywane jest na potrzeby wspólnych przedsięwzięć. Jak wskazują dane partnerów w projektach wybranych do dofinansowania - projektodawcy wchodzili przede wszystkim w partnerstwa z instytucjami do siebie podobnymi - samorządy przede wszystkim z władzami lokalnymi, organizacje pozarządowe z organizacjami pozarządowymi, polskie biura euroregionów z niemieckimi

biurami euroregionów. Należy zaznaczyć, iż ponad połowę spośród zatwierdzonych do tej pory projektów stanowiły te, które spełniły wszystkie cztery kryteria partnerstwa: wspólne przygotowanie, wspólna realizacja, wspólny personel i wspólne finansowanie. Zatem ze względu na duże znaczenie tego typu wskaźników jako wyznaczników jakości współpracy partnerskiej w programach transgranicznych, w szczególności ze względu na przygotowania do nowego okresu finansowania 2014-2020, należałoby podnieść rangę spełnienia wszystkich czterech kryteriów łącznie.

Partnerstwo transgraniczne stanowi tu najistotniejszy poziom współpracy. Poprzez realizację projektów, nawiązywane i wzmacniane są kontakty ponadnarodowe, umożliwiające przepływ i wymianę doświadczeń, dobrych praktyk oraz wiedzy, które przyczyniają się jednocześnie do zwiększenia spójności społecznej - gospodarczej w obydwu regionach uczestniczących w Programie. Jest to szczególnie widoczne w projektach inwestycyjnych wybranych do dofinansowania - praktycznie wyłącznie realizowane są one przez jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne. Projekty te tworzą również ważną płaszczyznę współpracy transgranicznej. Projekty partnerskie realizowane obecnie w ramach Programu zapewniają kompleksowe i innowacyjne podejście do realizowanych zadań, dzięki dopełniającym się obszarom działalności partnerów. Współpraca oparta na doświadczeniu i zaangażowaniu członków partnerstwa stanowi o sukcesie projektu oraz przynosi wymierne korzyści w postaci oczekiwanych rezultatów przedsięwzięcia, określonych w projektach.

Poznań, 15 listopada 2012

Stała Ogólnopolska Konferencja Współpracy Międzynarodowej Samorządów

Pierwsze posiedzenie pt.

**Współpraca międzynarodowa samorządów
a priorytety polskiej polityki zagranicznej**

10.00 Uroczyste otwarcie Konferencji

Pan Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego

Pan prof. dr hab. Bronisław Marciniak, Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

10.15 Wystąpienie otwierające

Pan Jerzy Pomianowski, Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

10.45 PANEL I

PRIORYTETY POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ A AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA SAMORZĄDÓW

Paneliści:

- **Pan prof. dr hab. Michał Kulesza**, Redaktor Naczelny miesięcznika „Samorząd Terytorialny”, doradca społeczny Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego ds. samorządu
- **Pan Marek Woźniak**, Marszałek Województwa Wielkopolskiego, Przewodniczący Polskiej Delegacji do Komitetu Regionów UE
- **Pan Janusz Sepioł**, Senator RP, Przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
- **Pan Michał Safianik**, Dyrektor Biura Rzecznika Prasowego MSZ

Moderator: **Pani dr Beata Wojna**, Zastępca Dyrektora Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych

Czas na dyskusję

11.45 Przerwa na kawę

12.15 PANEL II

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA WOJEWÓDZTW - SZANSE I WYZWANIA NA PRZYSZŁOŚĆ

Paneliści:

- **Pani Elżbieta Polak**, Marszałek Województwa Lubuskiego, Przewodnicząca Konwentu Marszałków Województw RP
- **Pan Janusz Styczek**, Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Europejskiej MSZ
- **Pani Agnieszka Kudlińska**, Dyrektor Dyrektoriatu C Sekretariatu Generalnego Komitetu Regionów UE
- **Pan Leszek Świętalski**, Wójt Gminy Stare Bogaczowice, Członek Komitetu Regionów UE

Moderator: **Pan prof. dr hab. Zbigniew Czachór**, Stały Doradca Komisji do Spraw Unii Europejskiej, Sejm RP

Czas na dyskusję

13.30 PANEL III

MIĘDZYNARODOWE INICJATYWY SAMORZĄDÓW: KATALOG/FORUM DOBRZYCH PRAKTYK

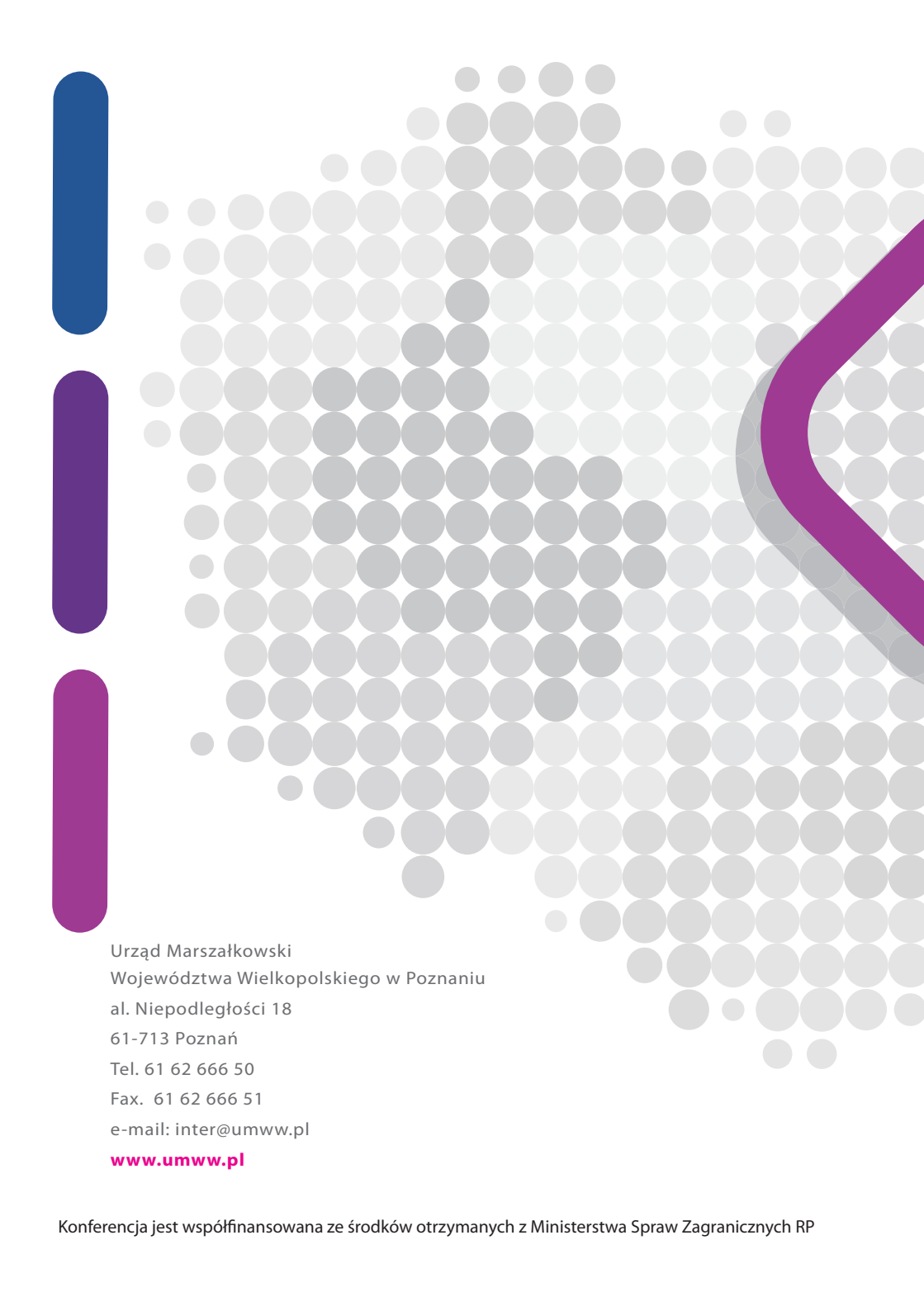
Paneliści:

- **Pan Czesław Fiedorowicz**, Prezes Konwentu Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr”
- **Pani Krystyna Wróblewska**, Dyrektor Departamentu Współpracy Zagranicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego
- **Pan Janusz Gromek**, Prezydent Miasta Kołobrzeg
- **Pani Wioletta Sokół**, Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- **Pani Sylwia Pędzińska**, Kierownik Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007 – 2013

Moderator: **Pan Krzysztof Bobiński**, Prezes Zarządu Fundacji „Unia & Polska”

Czas na dyskusję

ok. 14.45 Zakończenie konferencji obiadem

Urząd Marszałkowski
Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu
al. Niepodległości 18
61-713 Poznań
Tel. 61 62 666 50
Fax. 61 62 666 51
e-mail: inter@umww.pl
www.umww.pl

Konferencja jest współfinansowana ze środków otrzymanych z Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP